Üksiknumber 5 senti

Tartu Maaleht

Ilmub igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.

Põllumeeste, asunike ja väikemaapidaja'e häälekandja

Väljaandja ja peatoimetaja ALFRED PEDA. Vastutav toimetaja RICHARD SOOTS.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja tellimiste vastuvõtjad üle maa.

Aadressi muutmine 10 senti.

„Tartu Maaleht" toimetus ja talitus Tartus, Kompanii t. 4. Tel. 268.

„Tartu Maaleht" maksab tellides:

1 kuu	—	50	senti
2 kuud	—	100	„
3 „	—	150	„
6 „	—	300	„
12 „	—	600	„

Kuulutuste hinnad:

kuulutusküljel 5 senti, esiküljel 10 senti, tekstis kuul. kirjadega 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti millimeeter ühel veerul.

Toimetuse kõnetunnid igal äripäeval kl. 10—12.

Kontor avatud äripäevil kl. 9—4.

Nr. 6. Tartu teisipäeval, 16. jaanuaril 1934. 6. aastakäik.

Joh. Lorup'i klaas-vabriku juhatus

teatab oma austatud kaubatarvitajatele, et töö uues vabrikus on alanud

Vabrik valmistab kõrgekvaliteedilisest klaasist järgmisi artikleid:

a) **PUDELEID** valgest, poolvalgest ja värvilisest klaasist, igasuguseks otstarbeks; salvipurke, materjali- ja apteegi pudeleid, lihvitud korgiga ja ilma;

b) **MAJAPIDAMISTARBEID,** nagu: tee- ja napsiklaase, karafine, suhkru-, või ja soolatoose, pressitud taldrekuid ja kausse, salati ja puuvilja tarvis, koorekanne, musti ja valgeid purke kaanega ja ilma, piimakausse, lapseklaase, trehtreid, lambiklaase, igasuguses suuruses, tormilaternaklaase, lambi õlitoose, lillevaase jne.

c) **TEHNIKATARBEID,** nagu: elementpurke, telefoni- ja telegraafi isolaatoreid, elektrilampide kupleid jne.

d) **MITMESUGUSEKS OTSTARBEKS:** mõõdusilindreid, viina- ja õllevabrikute jaoks, kui ka muudeks otstarbeteks, kalamarja haudumisaparaate, veduriklaase jne.

Tellimiste täitmine kiire ja korralik.

PEAKONTOR: Tallinn, Vira 11. Tel. 447-01. VABRIK: Koplis, end. Bekkeri tehase ruumes.

Tänase lehega on kaasas

raamatkalender

„Maalehe" tellijatele

Tallinna linnas, Tallinna ümbruses ja kitsaroopalise raudtee piirkonnas, väljaarvatud Rapla-Virtsu raudtee.

Salavedajate mootorpaat 1000 liitri piiritusega merehädas.

Piiritusewedajate äpardus Toolse rannas.

Laupäewal, 13. jaanuaril, tabasid Kunda rajooni piiriwalwurid Toolse rannas piiritusewedajate mootorpaadi ühes 910 liitri wälismaa piiritusega ja 25 kasti dobbelmanni tubakaga. Salawedajad — August Kiis, Aleksander Welwe ja Josua Warma tabati paadist ja wiibiwad praegu ülekuulamisel.

Laupäewal märkasid Kunda rajooni piiriwalwurid Toolse rannas, Iossi waremete lähedal merel mootorpaati, mis oli n. n. Pühakari kiwide wahele kinni jooksnud. Piiriwalwurid sõitsid sõudepaadiga merele, et asja lähemalt järele uurida. Wõõra paadi juure jõudes selgus, et see kandis numbrit L — 14 ja oli ettewaatamata sõidu tõttu karile sõitnud. Paadist leiti 21 nõu a 10 liitri salapiiritusega ja kartulikott 25 paki dobbelmanni tubakaga. Paadis wiibisid kolm meest — paadijuht August Kiis, pärit Warangu wallast, motorist Aleksander Welwe ja madrus Josua Warma. Salawedajad olid paaripäewalise merel wiibimise tõttu poolkülmanud ja toimetati piiriwalwurite paadiga maale. Hiljem merd paadi ümbrusest läbi traalides leidsid piiriwalwurid weel 70 nõu piiritust, mis toimetati randa. Salawedajate mootorpaat on praegugi weel kari otsas kinni ja piiriwalwurid on ametis selle lahtipäästmisega.

Tabatud piiritusewedajad wiibiwad ülekuulamisel. Kust nad piirituse laadungi peale wõtsid ja kuhu nad seda tahtsid transporteerida, pole seni selgunud.

Suurpõllumeeste kogud ei poolda isegi Pätsi.

Wõrumaa mehed langetasid oma otsuse Laidoneri kasuks.

Laupäewal peeti Wõrus Päts-Teemandi koguse erakonna Wõru maakondliku esituse koosolek, kus arutusele wõeti rida poliitilisi küsimusi, mis olid ühenduses erakonna täiskogu kokkuastumisega Tallinnas.

Wäga palju mõtteawaldusi tekkis tulewase presidendi isiku läänimuses. Üksikud pooldasid Pätsi, suurem osa esituse liikmeid oli aga hoopis teisel seisukohal.

Enamus kaldus selle poole, et tuleb pooldada kindral Laidoneri presidendina. Wastaw otsus wõeti ka wastu.

Edasi otsustati mitte saata oma esindajaid Päts-Teemandi erakonna ülerriiklikule täiskogu koosolekule, mis peeti esmaspäewal Tallinnas. Maakondlik esitus pidi saatma oma otsused linna staabimeeste kätte kirjalikult.

*

Eeltoodud asjaolu ilmestab kõige paremini, kuidas Päts-Teemandi eratonna linna ninamehed ja tegelikud põllumehed on sattunud suurde wastolla.

Prokurör Vilberg uurib.

Kohtu-siseministri poolt tehti Tallinna-Haapsalu rahukogu abiprokurör G. Wilbergile ülesandeks, alustada juurdlust söjalaewade müügilugude selgitamiseks. Prok. Wilberg on warem juhtinud juurdlust mitmes suuremas asjas.

Kiires korras on juurdlusele rakendatud 1. jsk. tähtsamate asjade kohtuuurija ja kriminaalpolitsei.

Majandusministri eelarvekõne teisipäeval.

Kõne antakse raadio kaudu edasi?

Teisipäewaõhtusel riigikogu koosolekul esineb majandusminister K. Selter riigi eelarwe juures pikema kõnega. Majandusministri eelarwekõne kestab umbes paar tundi. Raadio ringhääling on pöördunud riigikogu juhatuse poole soowiga, et lubataks eelarwekõne raadio kaudu edasi anda.

Linnarahvas valis.

Valimiste esimene päev möödus elavalt. — Tallinnas valis pühapäeval pool linna elanikest.

Pühapäewal kell 9 hommikul algasid üle riigi linnawolikogude walimised, mis lõppesid esmaspäewal, kell 2 peale l. Nagu kõikjalt kuulda, on walimiste esimene päew, s. o. pühapäew, möödunud kaunis elawalt, seda iseäranis õhtupoolikul.

Tallinnas käis pühapäewal 99.488 hääleõiguslikust kodanikust walimas 49.413, mis teeb wälja keskmiselt 49.7 protsenti. 1930. a. käis esimesel päewal Tallinnas walimas ainult 18.4 protsenti hääleõiguslikest kodanikest, missugust wähest arwu tuleb seletada ka sellega, et sel korral toimetati walimisi kolm päewa.

Naljasõbralikud politikamehed.

Washington, 13. jaan. Inglise-Ameerika huumor leidis iseäralist wäljendust alkoholi-läbirääkimiste lõpulewiimise puhul mõlema maa wahel. Pärast kokkuleppe saawutamist Ameerika riigisekretäri abi Moore saatis Briti suursaadikule kingituseks ilusa singi. Suurisaadik omaltpoolt saatis wastukingituseks tosina pudelit shoti wiskit. (Saawutatud kokkuleppe järgi Ühendriigid suurendasid Suur-Britannale alkoholikontingenti ja Suur-Britannia suurendas Ühendriikidele peekonikontingenti.)

Proua Stawiski pelgastab...

Pariis, 13. jaan. Proua Stawiski oli eile politseis neli tundi ülekuulamisel. „Echo de Paris" teatel proua Stawiski olewat annud üksikasjalisi teateid isikute kohta, kes on seisnud tema mehega lähemas läbikäimises. Nende hulgas olewat ka mitu tähtsat politikameest. Nende nimesid esialgu ei awaldata.

Uus jahiseadus tulemas.

Riigikogu komisjon wõttis kolmel lugemisel wastu uue jahiseaduse eelnõu. Uus eelnõu läheb mitmes tükis lahku endisest eelnõust. Metsloomade ja lindude kaitse mõttes on tuntawalt piiratud koerte liiklemiswabadust. Seaduseelnõu § 1 järgi jahiõigus kuulub maapidajale, kelle omaduseks on teatud maa-ala. Pikemaid waidlusi tekkis § 2 juures, millega walitsuse eelnõu kohaselt eramandel olewais rannatoostikus jahiõigus oleks kuulunud riigile wäljaterdimiseks.

Seaduseelnõu järgi on osa jahiloomi kaitsetud, osa kahjulikud.

Waielused tekkisid jänese pärast,

kas pidada teda kahjulikuks wõi kasulikuks loomaks. Wõit jäi neile, es janesi pidasid kasulikuks loomaks.

Walitsuse poolt koostatud eelnõu järgi koerad olid tunnistatud linnuprikks.

Kaa koer, kes wäljaspool peremehe piire kätte saadakse, wõidakse pikema jututa hukata. Põllurühma esindajad waidlesid selle wastu. Komisjon pehmendas pisut koerte karistust.

Koer wõib wähemalt ½ klm. wäljaspoole oma peremehe krunti minna.

Ka ei langeks karistuse alla need koeraomanikud, kelle koeral on peas sarkorw wõi kaelas rihm peremehe nimesildiga. Ka kaotati koerte kohta eriline keeluaeg 15. jaan. kuni 25. juulini, mis oli sees esimeses lawas.

Eelnõu kohaselt talupidaja, kui ta oma maal jahti peab, ei nõuta jahitunnistust ega mingit erilist maksu.

Kel omal maad ei ole, need teawad jahipidamiseks rentima maatüki, millest moodustatakse jahipiirkonnad.

Uue eelnõu wastuwõtmist riigikogu poolt on oodata eelolewal nädalal.

Uus põhiseadus hakkab maksma 24. jaanuarist.

Riigikohtu üldkogu otsustas: seletada, et Eesti wabariigi põhiseaduse muutmise seaduse 2. osa par. 1 mõtte kohaselt tuleb sama seaduse rahwahääletusel wastuwõtmise momendiks lugeda päewa, millal tegelik rahwahääletamine lõppes, s. o. rahwahääletamise wiimast päewa.

Riigikohtu otsuse kohaselt hakkab uus põhiseadus maksma 24. jaanuaril s. a.

Sõdurite päästeingel pühakuks.

Room, 14. jaanuaril. Kõik Watikani ja Rooma kirikukellad kuulutasid täna uue pühaku wastuwõtmist Rooma katoliiklikku kiriku pühakute hulka. Täna kanoniseeriti prantslanna Jeanne Thouret (soe Turee), halastajate õdede ordu asutaja, kes sündis Besançonis 1765.

Tallinna 1. kaitsepataljoni sõjakäigu 15. aastapäew.

Laupäewal, 13. jaanuaril olid endise Tallinna 1. kaitsepataljoni liikmed Tallinna kaitseliidu majas koos, et mälestada oma sõjakäigu 15. aastapäewa.

Vastutamatu mäng.

Tung riigivanema toolile.

Ajalehtedest on läbi käinud teade, mis seni ümberlükkamist ei ole leidnud, et peale kindralite **Laidoneri** ja **Larka** riigiwanema walimistel sawatsewad kandideerida weel härrad **K. Päts** ja **A. Rei**.

Wallawalimiste tagajärjed on selgesti näidanud, et kindral Larkal ei ole mingisugusid **nimetamiswäärseid lootusi riigiwanema toolile pääsemiseks**. **Ja meie rahwast — meie maarahwas —** on selles asjas oma sõna juba ütelnud. **Maa meeleolud on üldiselt üle riigi praegu** järgmised, et **uue põhiseaduse elluwiimine tuleb anda erapooletu isiku kätesse.** Meie wabadussõja juhi J. Laidoneri isik, kes on näidanud oma wõimeid ja mehisust, kes ei ole ühtegi segatud erakondadewahelisse korruptsiooni, on **kujunenud üldrahwuslikuks kandidaadiks**, kellelt õigusega loodetakse uue põhiseaduse kindlustamist **selles waimus, nagu seda rahwas on** südames alati tahtnud näha. **Kindel kord, korruptsiooni häwitamine, erakondade tuujade wõimu taltsutamine, püsiw, meie rahwamajandust elustaw majanduspoliitika, järjekindel kaubanduspoliitika, kokkuhoid riigi majapidamises, need rahwa põhinõuded wõiwad teostatud saada** ainult tugewama ja wäljaspool erakondi seiswa mehe poolt, nagu seda on kindral J. Laidoner.

Kuna liidu-wabadussõjalased nüüd on kujunenud erakonnaks nagu teisedki, kellel aga pooleheid ei ole nii suur nagu seda kaal tänawanurgal kuulutati, siis katsuwad eriti hoopis uued kombinatsioonid, et aga endistele ja mitmele erakondade tuujadele ka uue põhiseaduse juures kindlustada wõimu juure jäämist, et tantsu wanakuradi wanaemaga jätkata.

Nähtawasti on J. Laidoneri isik **erakondade tuujadele nii kardetaw**, et nüüd kõik rattad selleks käima panna tahetakse, et tema kandidatuuri läbiminekut esimesel walimiskäigul takistada. Näidatakse, et liidu-wabadussõjalaste ja K. Pätsi wärwide grupi wahel olewat mingisugune kokkulepe walmimas, mille järele, kui mudetakse kindral Laidoner esimesel hääletusel läbi kukutada, siis teisel walimisel üks nendest erakondadest loobub teise kasuks.

Ka sotsialistide tahetakse rakendada selle kokkuleppe ringi sellega, et neid meelitatakse oma kandidaadiga wälja tulema. Kui palju nendel kuuldustel tõtt taga on, näitawad meile lähemad päewad.

Harilikule kodanikule wõib sarnane kombinatsioon, kus liidu-wabadussõjalased, K. Pätsi rühmitus ja sotsid ühe isiku läbiwiimiseks liituwad, paista kentsakana, kuid mis kõik ära ei tehta siis, **kui wõim kipub käest minema ja rahwas jonnakalt oma tahet tahab läbi wiia.** Meil oli wõimalus juba enne rahwahääletust juhtida tähelepanu ühele kawatsusele, kuidas ühe kõrgel kohal seiswa erakonna juhi läbiwiimiseks presidendi kohale ära tahetakse kasutada ka liidu-wabadussõjalaste ja sotsialistide häält. Nüüd paistab see kombinatsioon täide minewat.

Mis K. Pätsi wähesel kildkonnal, kui sotsialistidel eriti peaks täiesti selge olema, et nendel igasugune wõimalus puudub oma kandidaadi läbiwiimiseks riigiwanema kõrgele kohale. Kui nad aga siiski tahawad oma kandidaate üles seada, siis ainult selleks, et kas eelpooltoodud wõi mõne teise keerdkäigu abil **takistust teha rahwa tahte awaldusele.** Meie põhiseaduse rahwahääletused on aga selgesti näidanud, et **rahwal eneselgi on olemas oma kindel seisukoht**, mida erakondade juhtidel on raske mõjutada.

Meie wõime julgelt ütelda, et mida rohkem erakonnad takistusi katsuwad teha rahwa kandidaadi J. Laidoneri riigiwanemaks walimiseks, **seda rohkem koondub rahwas meie wabadussõja juhi kõrge ja auwäärilise isiku ümber.** Rahwas on wõimu ja riigi tulewiku määramise oma kätte wõtnud, **nagu seda tõendas oktoobri hääletus** ja wallawalimised, seda wõimu rahwa käest ära wõtta ei aita küll igasugused osawasti plaanitsetud keerdkäigud.

Wõimu püüe, mis paistab olewat walitsenud nimetatud kolme erakonna tuusasid, sunnib neid mängima mängu, mida tuleb nimetada **wastutamatuks**. Kuid ei pruugi olla prohwet, kui öelda, et see mäng, peale kulude, meie riigile midagi paremat ei too.

Igasuguste erakondliste kombinatsioonide edukuse aeg on läbi, **rahwas on ohjad oma kätte wõtnud ja rahwas teab, mida ta tahab.**

Kogumees.

Jaapani suur huvi Balti riikide vastu.

Moskwa, 13. jaan. Lehtede teated Helsingist jutustawad, Jaapani sõjawäeliste ringkondade kaswawast huwist Skandinaawia ja Balti riikide wastu. Jaapani ohwitserid tegewat neis mais laialdasi uurimisreise. Eestis wiibiwat praegu üks Jaapani kindralstaabi ohwitser. Teine Jaapani kindralstaabi ohwitser olewat saabunud Helsingi. „Prawda" leiab olewat iseäraliku, et Jaapani sõjawäelised ringkonnad on hakanud Balti riikide wastu järsku nii suurt huwi tundma.

300.000 kommunisti parteist wälja.

Berliin, 12. jaanuaril. Moskwast teatatakse, et Wene kommunistliku erakonna iga-aastane puhastus on tänawu lõppenud üle 300.000 liikme wäljaheitmisega. See on ligi 16 protsenti erakonna liikmete üldarwust. Wäljaheitmise põhjusteks on kommunistliku meelsuse puudus, eksimised parteidistsipliini wastu, waenulikkus kommunistlikule režiimile, karjeristlikud jne. Puhastust on iseäranis karmilt teostatud Kauges Idas ja Siberis.

Milleks sõitis piiskop Joann wälismaale?

Riigikogu liige Johannes **Bulin** — waimuliku nimega piiskop Joann — sõitis neil päewil wälismaale. Enne ärasõitu oli ta mitropoliit **Aleksandrilt** palunud loa, et ta wõib wälismaal esineda Eesti õigeusu kiriku piiskopina ja jutlustada.

Et wälisreisu ajal riigikogu koosolekutelt puudumise pärast mitte kaotada palka, siis oli ta Tallinnas ahwalt sise- ja **laste**haiguste eriarstilt dr. G. Thal'ilt hankinud järgmise tunnistuse:

„Sellega teatan, et hr. Joh—es Bulinil on **ärgukawa** (wist ergukawa? „M." toimetus) klepingutamine, mille tõttu wajaks tema pikemat puhkust umbes 2—3 kuuks."

Selle tunnistuse põhjal riigikogu juhatus otsustaski Bulinile palka edasi maksta — ilma mingi kärpimiseta. Nagu rll. Bulin ise tõendas, pidi ta minema terwiseparanduse reisile.

Nüüd räägiwad Riia lehed hoopis teist keelt. Kangekaelne piiskop on wene-juudi lehele „Segodnja'le" annud pika jutuajamise, kust selguwad hoopis teistsugused reisipõhjused. Ta sõitwat nimelt Konstantinopoli, et seal kreeka-katoliku kiriku üleilmlise patriarhi ees esineda kaebusega meie apostliku õigeusu juhi ja eestisoost waimulikkude tegewuse üle.

Bulin on „Segodnja" esindajale rääkinud, et teda on **wägiwaldselt** kõrwaldatud Petseri kloostri juhtimiselt, et Eesti õigeusu kirikutes rikutawat jumalateenistuse kombeid, et õigeusu kirik Eestis seiswat lõhenemise eel jne.

Mida kõike Bulin — kes sünnilt on setu, kuid maha salgab oma rahwuse — Konstantinopolis räägib, seda kuuleme wist edaspidi. Arwata on, et see kangekaelne munk Eesti olusid seal tublisti tõrwab. Ja sellisele isikule peame meie weel rahwa arwel palka maksma!

Mäe mõis wäikekohtadeks.

Asunduskomisjon on põhimõtteliselt otsustanud omandada ostuteel Mäe mõisa Järwamaal, Albu wallas. See mõis on juba tükeldatud kuueks talukohaks, kus koguulatuses põllumaad 230 ha. Selle maa eest nõutakse 28.000 krooni, millist hinda aga asunduskomisjon kõrgeks peab. Praegu on hinna asjus läbirääkimised käimas. Kokkuleppe saawutamise puhul planeeritakse seal kümnekond wäiketalundit, milliseid saajatele edasi müüakse.

Peale selle pakutakse asunduskomisjonile müüa endise aktsiaseltsi „Silwa" metsamaad Wirumaal Mäetaguse wallas. Maatüki suurus on 3000 ha. Ka selle maa asjus kokkulepet ei saawutatud. Kuna aga see maaala oksjonile on määratud, loodetakse seda kätte saada hulga odawama hinnaga.

Toas sünnipäew, katusel tuleleegid.

Möödunud laupäewa õhtul pidas Koila mõisas elutsewa E. **Kaasiku** tütar oma sünnipäewa, mis puhuks oli kokku kutsutud terwe rida tütre kawalere. Umbes kella kümne paiku õhtul märkas keegi külalistest wäljas tulekuma. Waatama minnes selgus, et sünnipäewa maja korsten ajas paksu suitsu ja tuld wälja. Selgus, et korstnas olew tahm oli läinud põlema. Suure waewaga kustutasid sünnipäewalised tule kodusete abinõudega ja pidu wiidi edasi.

Tallinna fondibörsi kursisedel

15. jaanuaril 1934. a.

	Tshekikursid	Ostukurss	Müügikurss
1	Inglise nael	18.05	18.35
1	Ameerika dollar	3.54	3.76
100	Saksa marka	132.—	133.75
100	Soome marka	7.95	8.16
100	Rootsi krooni	93.—	94.75
100	Taani krooni	80.50	82.25
100	Norra krooni	90.75	92.50
100	Läti latti	106.—	108.25
100	Leedu litti	55.95	56.55
100	Hollandi floriini	223.75	226.75
100	Prantsuse franki	21.90	22.20
100	Schweitsi franki	108.—	109.50
100	Belgia belgat	77.60	79.—
100	Itaalia liiri	29.25	29.75
100	Poola zlotti	62.50	63.50
100	Tshehhoslow. kr.	16.55	16.80
100	Austria shillingit	61.50	63.50
100	Ungari pengöt	—	97.50
100	Danzigi kuldn.	107.50	109.50
100	Wene rubla	—	290.75

Tartu pühitses wabastamispäewa.

Tänujumalateenistused kirikutes. — Pärgade asetamine langenud kangelaste haudadele. — Suurparaad Raekoja platsil. — Pidulikud aktused „Vanemuises" ja koolides.

Südamlikud austusawaldused kindral Laidonerile.

Tartu wabastamise 15. juubelipäewa suurejooneline pühitsemine pühapäewal algas hommiku wara kirikukellade helistamisega kõikides kirikutes. Astudes tänawale, oli linn juba üleni pidurüüs ning kõikjal wõis märgata harukordselt elawat liikumist. Kirikute kellahelinad tuletasid meelde seda suurt rõõmupäewa, mil meie waprad soomusronglased ja partisanid 15 aasta eest kahurmürsude ja püssipragina saatel linna sisse tormasid ning lõpu tegid enamlaste toorele wägiwallale. Wõis näha tuhandeid inimesi, kes tagasihoidmata tänutundest oma kõigewägewama jumala wastu, tõttasid kirikutesse teda tänama ja kiitma.

Ajal, kui kirikutes peeti pidulikke tänujumalateenistusi, sammus Kuperjanowi partisaani pataljon auroodu ja diwiisi orkestri saatel Maarja koguduse kalmistule austama oma langenud lahingujuhti — ltn. Julius **Kuperjanowit**. Juba warakult oli sinna ilmunud ka hauaswaikiwa kangelase lesk, proua Alice **Kuperjanow**, ja terwe rida kõrgemaid sõjawäelasi, eesotsas diwiisiülema abi kol. W. **Marderiga**. Linnapea abi A. **Mürk** ühes ltn. W. **Tammanniga** tõid kohale juure elewatest lilledest pärja ja ilma, et nad oleksid lausunud ainsamatki sõna, asetasid selle pühaliku tõsidusega taimukünka all puhkawa kangelase massiiwse mälestussamba jalale. Samal momendil orkester mängis „Jumal, Sul' [illegible]".

Teine pärg asetati Pauluse kalmistul langenud ühishauale. Ka selle pärja asetamine sündis waikselt. Aukompaniiks oli seal üles seatud üks ratsarügemendi eskadron.

Wabastamisepäewa pidustuste haripunktiks oli suurparaad Raekoja platsil. Sellest wõtsid osa kõik Tartu garnisoni wäeosad, eesotsas Kuperjanowi partisanide pataljoniga. Paraadile olid ilmunud kõigi koosseisus ka Tartu kaitseliitlased, tuletõrjujad ja mõned seltskondlikud organisatsioonid. Aukülalistena wiibisid kohal kindral J. **Laidoner**, endine riigiwanem J. **Tõnisson**, riigikohtu esimees K. **Parts**, linnapea K. **Luik**, rektor J. **Kõpp** ja — Tartu tegelikud wabastajad. Wiimaseid oli kohale ilmunud ligikaudu 70 meest.

Paraadi wõttis wastu diwiisiülem kindral N. **Reek**. Peale lühikest kõnet lastis kindral Reek sõjawägedel hüüda kolmekordne „elagu" riigiwanemale ja endisele wägede ülemjuhatajale kindral J. Laidonerile. Müriisew „elagu" hüüti ka soomusronglastele, kuperjanowlastele ja Tartu wabastajaile.

Peale paraadimarssi, milline kestis ligi 20 minutit, siirdusid kutsutud aukülalised ühes Tartu wabastajate ja Tartu linnawalitsuse liikmetega „Sõdurite Kodusse" ühisele lõunale. Einetama oli ilmunud Tartu tegelikkudest wabastajatest ligikaudu 100 meest. Kui linnapea K. Luik kindral Laidonerile tähendas, et mehi — Tartu wabastajaid — on liiga wähe kokku tulnud, siis wiimane wastas, et „ega's neid 15-ne aasta eest palju rohkem ka ei olnudki." Tegelikult oli ju Tartu wabastamisest osa wõtnud waid 400 meest, kellest ehk pooled juba puhkawad maamullas.

Ühisel einetamisel tuletati meelde sõbralikus westluses lahingupäewade häid ja kurje aegu. Kindral J. Laidoneri lasti **„elada"** mitmekordselt.

Samal ajal, kui wanad sõjaweteranid seda [illegible], leidis Krediitkassa maja kelder-kabelis aset leinajumalateenistus süütult tapetute mälestamiseks. Neid on olnud kümneid ja weel **Tartu wabastamisepäewa warahommikul on selles sügawas ja pimedas** keldris toorel ja metsikul kombel ära tapetud 19 inimest.

Kell neli p. l. algasid aktused „Wanemuises" ja koolides. Üldiselt oli neid korraldatud **19 kohas. „Wanemuises" esines pikema kõnega** kindral J. **Laidoner**, andes lühikese ülewaate kogu wabadussõjast. Teistes kohtades kõnelesid prof. A. **Piip**, E. **Judas**, prof. **Uluots**, õpet. J. **Kalamees**, kapt. Th. **Bock**, õpetaja J. **Taul**, major J. **Soodla**, ltn. O. **Hansen**, adw. K. **Grau**, dir. J. **Roos**, dir. H. **Karu**, dr. H. **Paris**, õpetaja J. **Alwer** ja teised.

„Wanemuises" peetud aktusel wiibisid aukohtadel teiste walitute hulgas ka kol. Parts ja kol. Luiga, kellest wiimane ühes kpt. Kalega esimestena sisse tormasid Tartu südamesse ja maha rebisid enamlaste lipu, asendades selle sinine-must-walgega. Mõlemaid kangelasi rahwas austas tormiliste kiiduawaldustega. Waikse pidulikkusega austati langenud wäejuhte — ltn. Kuperjanowit ja kpt. Irwe. Aktus lõpetati ühise „Eestimaa, mu isamaaga".

Õhtul järgnesid seltskondlistes organisatsioonides klubiõhtud. Suurima neist korraldas Tartu kaitseliit, kus aukülalisena wiibis ka kindral J. Laidoner. Wiimane esines seal ka pikema kõnega. Teda lasti jällegi „elada".

Sõjalaevade müügi lood riigikogus.

Peruu riik on maksnud laewade eest palju rohkem kui sai Eesti. — Juut Bingi suur teenistus. — End. kaitseminister Keremile tehti müügi pärast etteheiteid.

K. Päts müütas laevu Soomele.

Reede õhtusel riigikogu koosolekul tõsteti uuesti üles, ühenduses Peruu Berliini saadiku Tallinnas käimisega, end. sõjalaewade müügiküsimused. Wiimasel ajal, nähtawasti walimise-eelses meeleolus, oli kasutatud sõjalaewade müügi asja kõmutegemise numbrina.

Riigikogus tõstis müügilugude selgitamise küsimuse üles laewade mahamüüja end. kaitseminister A. Kerem, nõudes kahtlustuste kõrwaldamist müügiküsimuste ümber, kuna muidu see asi meie riigile wõib jätta halwa warju.

Riigikogu ajutab sõjalaewade müümise lugude igakülgseks walgustamiseks erilise uurimiskomisjoni. Samuti on walitsus otsustanud siseministrile ülesande anda, asja igakülgselt selgitada.

A. Kerem oma erakorralises teadaandes ütles muu hulgas: Wiimastel päewadel on õige terawalt arwustuse alla wõetud sõjalaewade „Lennuki" ja „Wambola" müük ühenduses Peruu saadiku Tallinna sõiduga. Nendes arwustustes tuuakse ette, nagu oleks Eesti riik laewad müünud 160—180 milj. senti odawamalt, kui nende eest oleks wõinud saada ja tegelikult makseti, kusjuures ridade wahelt antakse mõista, et ei puudu nähtawasti selle wahekasu osanikud ka Eestis. Ajalehtede toimetustest kuuluse, et andmed, mis lehtedes awaldatud, on pärit Toompealt. Samuti on kuulda, et Peruu esitaja sisekäik on tingitud sealt oma walitsuse seisukohtadest soowitud andmete muretsemiseks.

Loobud ühkonna ebasikestmine ei ole Eesti riigi huwides. Siin on

täielik selgus wiibimata tarwilik.

Tuleb wõimalus anda walitsusele tõtt tõtt ja tõelikke andmeid wiimastel päewadel ülestõstetud küsimustes sõjalaewade müügi asjus esitada riigikogule kui ka awalikkusele.

Läbirääkimised

otsustatakse awada kohe.

Riigiwanem K. Päts wõtab sõna esimesena. Ta ütleb: Praegu walitsuse koosolekult tulles, kus wastawad walitsuse liikmed neid küsimusi arutasid, tegi walitsus järgmise otsuse: paluda kohtu-siseministrit kiiremas korras wõtta selgitamisele laewade ostu-müügi asja, et rahuldust tuua seltskonda, ja kui tarwis, siis ka ühtlasi riigikogule seletust anda.

Mikspärast ei müüdud laewu Peruu riigile?

A. Oinas (sots.) ütleb alul, see pole õige olnud, et laewade müük on toimunud walitsuse poolt, rahwaesindusest mööda minnes. Kuid wiimasel ajal on tulnud awalikuks uusi asjaolusid, mis tõendawad, et **laewade müügi käik pole toimunud riiklikult soowitawas korras.** Saadik Gildemeistri seletusest selgub, et Peruu riik on maksnud laewade eest 750.000 kulddollarit, kuid Eesti riik sai laewade eest ainult 410.000 kulddollarit. Laewu ei müüdud otse Peruu riigile, waid firma Bing ja Kole Hamburgis. Kohutawalt suur wahekasu, 340.000 kulddollarit, meie rahas umbes 1.800.000 krooni (180 milj. senti) läks seega Bing ja Kole.

Küsimuse selgitamine on tungiwalt tarwilik. Tuleb ajutada

ankeetkomisjon,

kes wõiks neid küsimusi erapooletult uurida.

J. Soots: Pole küllalt, et walitsus seda uurib, riigikogu peab ka uurima. Lõpuks kõneleja hoiatab demagoogilisel wiisil laewademüügi ärakasutamise eest.

Johanson süüdistab...

L. Johanson (sots.) pahandab, et meie ametiasutused on nii saamatud.

Meil on olemas kindralstaap, wälisministeerium; meie kindralstaabil peawad olema suhted wälisriikidega, samuti ka wälisministeeriumil. Siin on tegemist sadade miljonitega, kuid nüüd üks wõi teine asutus ei suuda andmeid anda, kuipalju Peruu poolt on raha antud.

Kui mi ära aetakse, siis peab küll ütlema, et siin ei ole mitte üks silm kinni olnud neil asutustel, waid siin on kaks silma kinni olnud. Peruu on kaugel Eestist, aga tänapäewal ei ole ta siiski nii kaugel, et meie oma tehniliste aparaatide ja ametnike kaudu ei saa ka niipalju selgust, kui seda tarwilik, et teine laewade hind ei läheks kuskile Pariisi kohtwikuslikku wahetalitajale.

Mikspärast sündis müük tingimata agentide kaudu? Mikspärast ei saadud otsekohe Peruu esindaja kaudu müüa? Uurimine ei tohi mitte kaua kesta.

O. Pukk (põll. end.) laseb oma kõne raskusega eelmise walitsuse kaitseminister Keremi peale.

Oleks waja olnud küsida Peruu walitsuselt, kuidas on lood laewade ostuga. Et seda pole tehtud, see on suur seamarus. Küsib, milleks on „Postimees" tahtnud neid laewu teenindada wanaks praakida, kui nüüd Peruu saadik on öelnud, et laewad on [illegible]

korras. Teeb ettepaneku weel riigikontrollile, et see pole küsitud müügiküsimust kontrollinud.

Riigikontrolöri seletus laewade müügist.

Riigikontrolör K. Soonberg wõtab sõna ja selgitab lähemalt müügiküsimust riigikontrolli seisukohalt.

Riigikontrolör ütleb, et kui walitsus on otsustanud laewu müüa, ta on kaitseministeeriumist otsekohe nõudnud wastawad materjalid seisukoha wõtmiseks. Seejuures selgus, et seaduslikult küljest niisugust operatsiooni, nagu soowis walitsus ja sõjanõukogu, on wõimalik teha.

Kõige

suurem küsimus oli hinna küsimus.

Sõjalaewadel börsi- wõi turuhinda ei ole. Materjalide juures oli komisjoni protokoll, kus meie asjatundjad olid laewa hinnanud. See hind wastas umbes pakutud hinnale.

Riigikontroll waatas selle otsuse läbi ning leidis, et selle hinnaga ei saa kaugeltki muretseda uut laewastikku. Sellepärast saatsin teate kaitseministeeriumile, et

see hind on odaw ja ilma riigikogus läbikaalumata ei saaks küsimust otsustada.

Ka sõjanõukogule esitati wastawad direktiiwid, et hind on odaw ja kas ei saaks ehk kõrgemat hinda nõuda.

Komisjonis kaubeldi siis laewade ostjatega ja

ostjad panid juure teatud summa,

aga õige wähe. Sõjanõukogu peale selle siis otsustas laewad ära müüa 387½ tuh. kulddollari eest. Nii oli sõjanõukogu otsus.

Kaitseministeeriumile tuli aga uus pakkumine ja uue kauplemisega jõuti 410.000 kulddollari peale, millega müüdi. Ajalehtis toodi ette, kas laewade eest ei wõiks rohkem saada. Kirjutati sel mõttes, nagu wõiks olla

SADAM
25 tk
20 s.
UUED PABEROSSID
UUES PATENTEERITUD
PAKENDIS.

rahasid mängus, mis wõib-olla lähewad meelehealt. Kui need kuuldused tolleaegse riigiwanema (J. Tõnissoni) kõrwu ulatusid,

riigiwanem määras juurdluse.

Kaitsewäe prokurör leidis, et selles mõttes ei ole mingisugust kahtlust ja niisugused süüdistused ning kahtlused langesid ära.

Minu arwates saadi laewade eest see hind, mis oli wõimalik sel korral saada, sest kaubeldi kaks korda.

Missuguse summa aga Peruu walitsus nende laewade eest maksnud, seda ma ei tea ja seda tuleks kõigepealt selgitada. See summa, mis makseti, oli Peruu Londoni saatkonna ja selle kaupmehe ühisel arwel. Seepärast wõis tekkida arwamine, et Peruu walitsus asjas teadlik on, missuguseid kulutusi tehakse.

Riigikontroll on teinud, mis wõimalik olnud teha.

Selgust on tarwis.

A. Sõster (üh. põll.): Sõjalaewade müügi asjas on waja kindlasti kord selgusele jõuda, et riigikogu ja rahwas teaks, kuidas on lugu selle küsimusega.

Praegu on olukord niisugune, et igaüks on eriteadlane. Härra Pukk rääkis nagu kaikameeste koosolekul (saalis on naer).

Meie rühm toetab ankeetkomisjoni walimist. Kõneleja loodab, et walitsus täidaks seda lubadust, mis riigiwanem annud, et põhjalikult saaks läbi uurida, kuidas lood on tõepoolest.

A. Loosalu tähendab kohalt: Miks walitsus ei wõtnud warem asja uurimisele?

Riigiwanem Päts tähendab midagi, et ajalehed ei kirjutanud enne.

Loosalu: Kas ajalehed peawad üksi walwajad olema.

Tänase lehega on kaasas
raamatkalender
kõigile „Maalehe" tellijaile
Tallinna linnas, Tallinna ümbruses ja kitsaroopalise raudtee piirkonnas, väljaarvatud Rapla-Virtsu raudtee.

Kas 210.000 dollarit wõi wähem?

End. kaitseminister Kerem kahtleb, kas Peruu on kulutanud meie laewade ostmiseks just 210.000 dollarit. Kui see summa oli Peruu eelarwes, siis ei ole teada, palju sellest kulutati laewade ostmiseks. Kui see nii on, kas siis ei ole tegemist

walimiseelse sõnniksiwega.

Rk. Johanson soowitas, et oleksime pidanud järele kuulama palju Peruu walitsus on eelarwesse wõtnud, et teada hinda küsida. Kui enesituma asja ajab, siis ei saa sarnase süsteemiga asju ajada. Peruu riik oli walinud selle tee ja meie ei saanud teisiti talitada. Meie

waewalt teadsime, et see Peruu on.

Kaitseministeeriumi ilmus keegi isik ja küsis, kas on sõjalaewu müüa.... (Wahelehüüe „On". Saalis palju naeru ja wahelehüüdeid).

Kerem jatkab: On, öeldi. Küsimus oli selles, mis hinda pakutakse. See esindaja enne ei öelnud, kellele ta laewu ostab, kui kaup on küps. (Wahelehüüe paremalt tiiwalt: Peruu oli teada.)

A. Kerem: Ma ei tea, kui teil teada oli, miks eelmine walitsus ei pööranud Peruu poole, sest selle walitsuse ajal oli asi põhimõtteliselt otsustatud. (Hulgalised wahelehüüded. Õhkond saalis on wäga palaw. Juhataja kopsutab.)

Kerem lõpetab tähendusega, et Eesti riik on täpselt summa saanud, mille üle kokku lepitud, penningi pole läinud kaduma.

Johanson imestab, kuidas korraga ei saada seda teada, kelle esindaja on mõni agent. Juba üksi

näowärwi järele oleks wõinud öelda kellega tegemist,

ka passi pealt näeb ära, et Peruu kapten. (Naeru ja wahelehüüdeid.)

Lõpuks läheb kõneleja wäga afarti ja sõnab: Arwan, et kui sarnane asi oleks sündinud mõnes teises riigis, siis

need inimesed ei oleks enam 24 tundi wabad olnud,

waid neid oleks arreteeritud. Ka Eesti riik peaks siin tõlkeabinõusid tarwitama, ta peaks neid tarwitama mitte üksi wäikeste inimeste wastu, waid ka siis, kui on tegemist suurte riigiasutuste juhtidega. Kui tahetakse,

et otsad jälle wette ei jookseks, siis tuleks need inimesed arreteerida.

A. Kerem: Kui Johanson kõiki inimesi tahab arreteerida, siis tuleks arreteerida kõige enne rühma-kaaslane A. Oinas, kes istus sõjanõukogu koosolekul, kus müüki otsustati. Oinas pooldas müümist.

Mis kõneles õieti Peruu minister?

Küsimus, mispärast härra Gildemeister Tallinnasse on sõitnud, on järgmine: Itaalia ajaleht „Popolo d'Italia" toonud läinud sügisel sõnume, mis ka Peruusse on sattunud, **nagu oleks Eesti walitsus müüdud laewade eest saanud 410.000 kulddollarit.** Ta wõis mulle teatada, et Peruu walitsus olla assigneerinud laewade ostmiseks 210.000 ingl. naela, missugune summa ostmisel wastas ümmarguselt 1.000.000 paber-dollarile. 210 tuhat naela ostu-müügi lepingu sõlmimise ajal wastas 750 tuhat kuld-dollarile. Seega on

Eesti walitsus ligikaudu pool wähem laewade eest saanud, kui Peruu walitsus tegelikult maksnud.

Eila enne ärasõitu käis härra Gildemeister jälle minu pool ja teatas, et meie kaitseministeerium on teda tutwustanud nende materjalidega, mis kaitseministeeriumis on olemas. Peale muu tähendas ta mulle seda, et

Peruu walitsuse arwamise järele on olnud juut Bing, keda wiimasel ajal Saksamaal ei ole üles leitud, Eesti walitsuse agent...

(Imestusawaldused saalis). Läbirääkimistest kaitseministeeriumiga jäänud tal mulje, et meie kaitseministeerium arwanud omakorda, et **Bing on Peruu walitsuse esindaja!**

End. kaitseminister Kerem ütleb, et meil pole peetud Bingi Peruu walitsuse agendiks.

T. Kalbus keskrühma nimel deklareerib, et asja waja igakülgselt selgitada.

Ka tikumonopol uurimisele?

J. Jaks (üh. põll.) leiab, et kui ankeetkomisjon hakkab selgitama üht asja, wõtku ka teine ülesanne:

uurida tikumonopoli asja,

kus wälismaal mõnede tegelaste jalad wälja on paistnud, kas meie riigitegelaste jalad ka seal sees on (Naer.)

Edasi imestab, kui rk. Johansonil eelmises Pätsi walitsuses teedeministrina oli teada, et Peruu tahab osta meie laewu, miks ta seda ei teatanud. Juba eelmise walitsuse ajal kustutati eelarwekomisjonis maha sõjalaewade remondisummad, nähtawasti teati, et laewad müüakse ära. Tegutseda tuleb nüüd kiiresti, et dokumendid ja tarwilik materjal ära ei libiseks.

K. Päts müütas laewu Soomele.

Riigiwanem K. Päts seletab, et tema eelmises walitsuses on laewastiku müügi küsimust arutatud informatsiooni korras. Leitud aga, et aeg pole müüa, sest rahwahääletus seisnud ees ja laewade müük wõiwat mõjuda rahwa meeleolule. Laewu on tahtnud osta Peruu ja Boliiwia. Päts ütleb, et ta omaltpoolt soowitanud laewu müüa Soomele. Soome pole tahtnud aga laewu osta.

Waidlused laewade müügi ümber kestsid 3 tunni ümber. Arwatawasti järgmisel koosolekul walitakse juba erikomisjon asja selgitamiseks.

Lõpuks wõeti wastu rida seadusi.

Praegu on kohane aeg tellida „Maalehte" 15. jaanuarist

Harjumaalt.

Maawolikogu tuleb kokku.

Harju maawolikogu tuleb laupä-wol. 20. jaan., kokku, et arutada mitmesuguseid küsimusi, mis seisawad ühenduses maawalitsuste likwideerimisega.

200 kr. auhindadeks.

Harju maawalitsus määras suwel toimuwa Harjumaa algkoolide wahelise aiawiljakaswatamise wõistluse auhindadeks 200 krooni.

Maatöölised wiletsas seisukorras.

Külma tulekul on maal tegutsewad kraawide süwendustööde ettewõtjad töö katkestanud, kuna külmanud maapind ei wõimalda küllalt edukalt tegutseda. Ettewõtjate juurest wallandatud töölised on hakanud nüüd agaralt ründama wee-ühinguid ja paluwad sealt hädasunnil tööd. Teedeministeerium peaks seda asjaolu arwestama ja hoolitsema tööta jäänud maatööliste eest.

Põlküla koolimaja laiendatakse.

Kloostri wallawolikogus tuli neil päewil arutusele Põlküla koolimaja ruumide laiendamise küsimus, mida juunib ette wõtma õpilaste suur arw. Kohalikud seltsid ebersid wallawolikogule palwega, et koolimaja laiendamisel ka nende huwisid silmas peetaks. Wallawolikogu otsustas pöörata põllutöökoja ehitusspetsialistide poole ja lasta seal walmistada wastawad kawandid.

Virumaalt.

Aktus Kaarlis.

Pühapäewal, 14. jaanuaril, korraldati Sõmeru wallas Kaarli tuletõrje seltsimajas ümbruskonna punase terrori alt wabanemise wiieteistkümnenda aastapäewa aktus. Aktusel pidas waimuliku talituse Rakwere eestimeelne koguduse õpetaja Abel. Aktust kaunistas tuletõrje seltsi segakoor preili Pastinagi juhatusel. Aktusel kõnelesid wabadussõjast osawõtnud kaitsewäe juhid. Rahwast oli ilmunud aktusest osa wõtma rohkearwuliselt.

Lagunenud sild Wohnjas.

Wiimasel ajal on hädaohtlikuks kujunenud Wohnja mõisa wahel olew sild. Osa sillast on küljele langenud, mille tõttu peab hobusega üle minnes olema äärmiselt ettewaatlik, et ei juhtu õnnetust. Silla hädaohtlikkus seisab weel selles, et ta aiab wõrdlemisi järsul mäenõlwakul. Et ära hoida õnnetust, peaks sild üleläinuks suletama, ehk wähemalt hoiatusmärk wälja pandama.

Warastas puid ja surmas hobuse.

Neil päewil warastati Mäetaguse wallast Saarewälja wahtkonnast ära koorem haawapalke. Metsawaht, minnes wargaid taga otsima, leidis Mäetaguse walla meeste heinamaalt puukoorma ühes surnuks löödud hobusega. Loom oli taputud mingi asjaga pähe lüües.

Kes Laiusel wolikogus'e said.

Laiusel ühinenud põllumeestest lähewad wolikogusse 10 saadikut: Jaan Old (praegune wallawanem), Johannes Helm, Eduard Wilter, Eduard Martsen, Hugo Kurwits, Woldemar Rand, Jaan Remmelg, August Kortspärn, Aleksander Helm ja Karl Tarkch.

Wäikemaapidajad ja käsitöölised saawad 4 kohta: Joh. Sõrmer, Aleks. Erik, Jakob Tamm ja Nikolai Müllerson.

Põllumehed (kogud) saawad 5 kohta, kuhu saadikuteks: Ado Reitaw, Otto Riggol, Mart Wels, Johannes Amor ja Karl Arro.

Walgete sedelitega, wäljaspool walimisliitude nimekirju saawad wolikogusse Otto Kuppun, Otto Sandel ja Joh. Laur.

Maade ja teede seisukorrast Harju ja Viru randades.

Kasuta seiswad maad otstarbekohasemale kasutamisele! — Teed ja sillad korda!

Sammume wastu uuele waimule ja korrale oma riigielus. Rahulolematus ja protestimeeleolu, mis kukutas wana põhiseadusliku korra, oli ühtlasi ka rahulolematuse awaldus kümneilt tuhandeilt rannainimestelt, kes olid riigielust ja korraldustööst kõrwale tõrjutud, nagu mingi tähtsusetu kolmas seisus. Arwestame aga, et kõikjal kultuurriiges rannarahwas moodustab wisama, terwema, seega wäärtuslikuma kodanikehulga. Meil on ta seni olnud unustatud, tema soowe pole arwestatud. See on ülekohus!

Allpool walgustame Harju ja Wiru randade praegust maade seisukorda ja teede korrashoidmist. Ühtlasi rõhutame, et palweile randadest peab tulema wastu. Sest siin ei nõuta wõimatut.

Turboneeme. — Siin on müügilemineku Jadukuste talu. Kas riik ei kasutaks oma ostueesõigust ja jagaks maad kaluriperekondadele eluasemekohtadeks? Kütte- ja tarbepuude saamine on siin äärmiselt wilets. Ostetakse sealt, kust saab, mõne pärisekohaomaniku käest. Riigimetsast saab waid 20 klm. kaugusest.

Wärispea. — Siin on mõni kalur esinenud palwega maasaamiseks, kuid wastus on senini saamata. Ja wabu riigimaid siin on.

Täiesti juhuslik on siin lugu n.n. kaitsemetsaga mere ääres. On juba waremalt „Maalehe" weergudel juhitud tähelepanu, et märkimisel pool liimu põhjuseta ja igasuga ettekäändeil peetakse kasuta maid liiwal tarbelu metsa all ja „kaitsemetsana". Siiu aga on juba 1928. aastal kohalik wallategelane ja kalur W. juhtinud ametiasutuste tähelepanu, et siin järjekindlalt rikutakse kaitsemetsa, millel tõesti on oma otstarwe. Nüüd aga noor istandus on muutunud täielikult küla karjamaaks.

Kasispea. — Siin on küla wahel ühiseks tarwitamiseks karjatänawa all maad rohkem kui tarwis. Wäga hästi saaks siin tänawat kitsakegi piirata ja osa maad anda kultuurkasutamisele wilja alla. Samuti on Loksa tehaste käes siin maalarakaid, mis seisawad kasutamata, lõigatakse waheft turwast. Rahwas aga wangutab pead teadmatuses, miks siis meil ei sunbeta mitte teha maaomanikele kahuseks, et maa peab olema alati ja korralikult kasutatud.

Imelik on ka kohaliku metsaülema eitaw wastus kalurite palwele wabalt rannaribalt maa saamiseks wõrgumajade alla. Kui aii, siis antagu selleks lähedusest wastaw krunt, aga rannal ja kalurkonnal wõrgumajad ometi peawad olema.

Wiinistu. — Siin meremeestele ja kaluritele tähtsaks toetuspunktiks ja warjukohaks tormide ja külma eest oli kümneid aastaid Mohnisaar. Praegu on kõik saare maad ja ehitused tuletorni teenijaskonna käes, seisteš kasutamata wastawalt oma otstarbele ja tühjad, lagunemas. Siin saaks aga lahedalt ära mahutada ja täielikult wäljaspoole tuletorni piirkonda paar kaluriperekonda. Paar aastat tagasi esinetigi wastawate palwetega meeteede walitsuse kaudu tuletornide osakonnale, kuid wastati eitawalt.

Ehitused aga lagunewad ja mõnda neist, näiteks end. merehädaliste kodule kuuluwaid, on wõimata enam päästa. Ja maad seisawad kasutamata, osaliselt küll tuletorni kindlapalgalise teenijaskonna käes kiesharimiseks. Nüüd tahawad siinsed maatainimesed ja omaaegsed saare maade ja ehituste kasutajad esineda uute palwetega, et kui teisiti ei saa wastu tulla rahwa soowidele, siis wähemalt seatagu korda merehädaliste kodu ja päästejaama majad, mis omalajal Wiinistu ja Turboneeme meestelt tasuta majakatewalitsuse poolt üle wõeti ning nüüd jäetud saatuse hooleks.

Ja tõesti, miks lastakse inimesi wirelda seltsiselt. Antagu ometigi palujaile kartulimaad! Nüüd on aga palgaliste ametnikel korralik põllumaa karjamaaks. Lihtsalt ei sunbeta oma otsekohestest ametikohuste kõrwal maid kasutada paremini.

(Järgneb.)

Järvamaa uudiseid.

Ühinenud põllumeeste täielik wõit Einmannis.

Einmanni wallawolikogu walimistel said kohti: Põllumeeste ja wäikemaapidajate liit — 7, põllumeeste kogude liit — 4, maatameeste, palgaliste ja wäikemaapidajate liit — 4 ja wabadussõjalased 2. Wolikogu koosseis on 17 liigst. Indiwiduaalselt sai kõige rohkem hääli praegune walla rew.-kom. esimees, põllum. ja wäikemaapid. liidu tegelane R. Terk (12% hääletanute arwust). Nagu näha on Einmanni walla rahwas hakanud õieti hindama kogumeeste linnahuwilikku ühise põllumeeste pere lõhkumise tööd ja neile selja pööranud. Sellest tingitud kogumeeste kaotus terwelt ühe kolmandiku wõrra.

Seljastantaw „tubakawabrik".

Albu walla külades wõib näha liikumas toast tuppa mehikest, kes palub tööd — olgu siis saabaste parandamist wõi kodukaswatatud tubaka lõikamist. Tubaka lõikamiseks tarwitab mees oma meisterdatud masinat, millesse mahub korraga 20 gr. tubakat. Kuna töö on odaw ja hea, leidub masina tarwitajaid suitsumehi küllalt ja „wabrikant" saab talwe üleelada.

Ambla wallawolikogu walimistel

said kohti: ühinenud põllumehed — 8, põllum. kogud — 8, wabadussõjalased — 7 ja sotsid — 2.

Werine kättemaks neidude petjale.

Albu walda, A. külla saabus hiljuti keegi noobel noorhärra, kes torumiga wõitis mitme kohaliku neiukese südame. Pikapeale hakkasid neiud taipama, et nende „kindel lootus" on waid libiwitud petis, kes otsib ainult seiklusi. Ent neiudele tõid nood seiklused kümneid kroone kulusid kaela. Noormees aga, kellele mõni neiudest asja kartis, lõi walda kõega — egas ta weel wiimane ole! Selline äkkõiksus wihastas pigaaid hirmsasti ja peagi kutsuti kaastannatajate poolt kokku ühine „kongress" petjale karistuse määramiseks. „Kongressil" otsustatud ühelmeelel, et wõrgutaja noormees tuleb jäädawalt kahjutuks muutmiseks kastreerida. Selleks kawatsetawat ta kohtamisele kutsuda ja „operatsioont" ühiselt läbi wiia. Waetwalt usutaw, et toda oma kohtu otsust suudetakse täita.

Rändawad kinod ei rahulda rahwast.

Kõikjal on kuulda nurinat, et maal rändetenduse korraldawate kinode tehniline korraldus on äärmiselt halb. Nii oli hiljuti korraldatud kinoetendus Arawete T. ü. saalis, kuhu kogus rahwast üsna rohkesti. Helifilm koosnes aga waid hiiaks raginast, millele reforneeris weel wiinastunud meeste lärm publiku hulgast. Rahwas lahkus pettunult, hoonedes weel mitu päewa walutawaid kõrwu saalis saadud pigistuste tagajärjena.

Pikaweres hoonestatud 32 talu.

Enne pühi käis Pikawere sooajunduses põllutööministeeriumi eriteadlaste komisjon, põllutöökoja ja riigikontrolli esindajate osawõttel, et wastu wõtta 1933. a. asunduskomisjoni poolt majandusliisel teel ehitatud 9 taluhoonet. Ühes 1931.—32. a. ehitistega on nüüd Pikawere sooajunduses hoonestatud 32 talu.

Tahtis end suitsuga tappa.

Nõmmel elutsew Sergei Jwkow tahtis elust lahti saada ja tegi katset end surmata winguaguga. Selleks ta süütas enda korteris petrooleumi lambi ja primuse, nii et need hästi suitseks ja et suits wälja ei pääseks, selleks sulges ta kõik uksed ja awausel, siibrid. Ise heitis ta woodisse.

Sealt leidsid tema naabrid meelemärkuseta olele. Kiiresti kohale kutsutud arstil läks korda teda äratada ja ta elu päästa.

Emaksaamise kartusel wabasurma.

Lähtru walla Wanaküla Otsa talu heinamaalt leiti möödunud nädala lõpul möödakäijate poolt tundmatu neiu laip. Enesetapja oli enda uputanud heinamaal asuwasse ojasse. Leiust teatati politseiwõimudele, kelle kohale jõudes tunti ära sama küla Paemurru talus elutsenud 20-aastane neiu Liisa Seppel. Neiu oli lahkunud kodust eelmisel ööl. Endalt eluwõtmisest olewat ta kõnelenud juba warem. Kohapeal arwatakse, et neiu meeleheitliku sammu põhjustas rasedus.

Valimistulemused Kaius.

Suur poolehoid praegusele wallawanemale.

Wallawolikogude walimistel tuli ilmsiks wallaelanikkude haruldane suur poolehoid praegusele wallawanemale, mida ilmselt näitas temale antud rekordiline häälte arw — 141½, missugune summa teeb rohkem kui 30% wõrja üldse wallas äraantud häältest. Uus walimiswiis näitawat raskusi kodanikele ei teinud, sest rikutud sedeleid oli õige wähe ja rohkesti oli nummerdatud ja walgeid sedeleid ära antud, wiimasel ajal pääses wolikokku 2 kodanikku. Põllumehed ja wäikemaapidajad said uus wolikogus 12 kohta ja wiiwad wolikokku järgmised mehed: Joh. Pauls (end.) — 141½ h., Ed. Reinumägi — 41 h (uus), A. Roosimann (end.), E. Tuulewski (uus), H. Wilberg (end.), W. Pauls (uus), H. Lrontfeldt (uus), A. Starkopf (end.), H. Mäeots (end.), H. Linder (uus), J. Martin (uus) ja A. Lang (end.). Sotsid said ainult 3 kohta. —HAKA.

Torma noored ühe koos.

A.E.N.ü. Waiatu osakond pidas hiljuti peakoosolekut. Juhatusse waliti: A. Lõhmusaar, M. Sommer, Neumann, H. Kirs, A. Güldenkoch ja W. Lääne. Spordiharu juhiks O. Jürgens ja abiks W. Blink. Rewisjonikomisjoni waliti O. Jürgens, L. Lootus ja prl. Koppel. Osakonnal on praegu üle wiiekümne liikme.

Hallo!...

Siin Suigu.

Suigu wald on Pärnumaal üks wähematest waldadest. Ehkki wald wäikene on, elab rahwas Suigus jõukalt. On wald, kus pole weelgi senini kõik tarwilikud ametimehed. Walla keskuseks on Suigu asundus, kus asub ka walla „parlamendihoone" — wallamaja. Tihoones waatame, kes on Suigu asunduse ja wallamaid mehi.

Et ühega ikka peab algust tegema, siis teeme seda algul Jaan Martensoniga, kes elab otse walla südames. Läbi ja läbi wahwa mees. On waadatawalt kawaler ja omab tõsiselt maa — mitte suurt. Omalajal oli Pärnumaa esitikja, mida tundawad teenete eest saadud rohkearwulised auradad. Tuntud suurima ja wahwama krooniaisna kohapeal kui ka ümbruskonnas. Ühtlasi on ta ka hea hobuste kaupmees.

Walla „presidendi" toolis istub „Aru" talu peremees Jaan Müürs. Istub seine juba kolmandat aastat „presidendi" toolis, ning hoiab kõiki walla asju juris. Abi wallawanemad ka kõwad mehed, Kristjan Peetri ja Johannes Pawelson. Esimene suurtalupidaja, kuna wiimane aga jälle tubli asunik.

Sekretäri amet on Jakob Niimanni ustawad kätes. Läbi ja läbi ladna mees. Teeb nalja, kus waja, kuid seeiuures täidab oma ametikohustusi suure hoolega. Hoolitseb, et kõik walla nooled saaks korralikult mari panbud, ja et ka post korralikult wälja jõuks. Ei ürle ka „wabariigi walgeid" ära. Oma järeltulijaid püüab wõimalikult marchikornalt kõrgemale tõsta. Ilus tütar ka telfel, neau hommiku poole kodus Kiin, keda ei lomvnik ja nende „südametõõm".

Wallakohtunikeks on Johann Ainison, „Põue" talu peremees. Ostab juba hääl maaeelaste pärandusasju. Sarnata ta on üks poissmees, kuid paar on tal tagaist töö poissmehe põlwele kõega ja surje ta elada tädemalse.

Walla wahimeheks on Jakob Sirenbach. Peab wäga hästi hoolt selle eest et rahwas poleks kõrtsikatte saaks ja kohtumised öösete olaks laialt weetud oleks.

Mereni ametit peab Hans Werner. Alus merbunud karadel oma ametiolale Suiku. Teeja alles üris wäikse meie. Teleie on kiebaid suurt kum et ka, kuid muidu walmistab ikka walla eimese ja wii wale kordi pimadest aimust eimese korda wõib. Selletõttu on ta saanud suurima lugupidamise osaliseks.

Hariduse põllul teeb kiidowäärt tööd Hans Siiram. Tema on üks populaarsemaid mehi. Tuntud suurima kõnemehena kohapeal ja ümbruskonnas. Pole mitte iarnane, nagu praegused härraõpetajad, waid temas peitub midagi wana külakoolmeistri taolist. Sellepärast on ta kohalikkude kui ka kaugemate inimeste seas lugupeetud kui tubli tööinimene. Tegutseb wäga palsubes seltsides ja juhatab laulukoori. On Jakobi mõlema propaganda pealik ja Suigu tuletõrjesaltsi sulige. Teda aitab weel hariduslöös prl. Salme Riig, wäga sümpaatne daam — noortemeeste „südameröõm".

Kaupmeheks on Karl Seimann, nüüris Aleksander Adambergi ruumid omale, nüüd peab ise poodi, — ja noriib rahwa käest seda wa kõbilsewat. Kaupmehe mari kõrwal kastratab karja ja harib põldu, muidu läbi ja läbi tubli töö- ja rahwamees.

Et wallarahwas „wigilekeaa" tingi ei jooks, selle eest hoolitseb „nõela-wihkaja" Pachmann. Esineb ümbruskonnas wäga populaarse mehena oma ameti alal. Walmistab kõige paremad riided ümbruskonna tarbeaks.

Walla karja terwise heaolu eest hoolitseb kontroll-assistent Mihkel Müüls. Möödunud kewadel alles wabanes koolist ja asus teenistusekohale Suiku. No on alles „töölõwi". Karja kontrollimise kõrwal walmistab wallarahwale lüüpirake, hekslimasinaid meisyuid jne. On ka wäga osaw lisaste loomade „eluröömu" wähendaja.

Ainukesed autoomanikud Suigus on Johannes ja Woldemar Pawelsonid. Wiimane sõidab praegu Tõstamaa ja Pärnu wahel liini. Oli seni poissmees kuid möödunud sutel abiellus ühe Tõstamaa naguiama neiuga, nüüd sõidawad ikka kahekesi, nii olewat palju nooblim.

Jõukamad talupidajad Suigus on: Gustaw Mühlberg, „Wõlla" talu peremees. Omab kõik masinad, juurwiljalõikamise masinast kuni rehepeksu masinani. Weel on Andres Juurelson, „Meiali" talu peremees, Hendrik Lilienthal, „Oja" talu peremees ja Kristjan Markson, „Peedi" talu peremees.

Neondest, kes praegu kahesilma wahele jäid, kirjutame edaspidi.

Põlise vaenlase vastu!

S·R·D· HEITLUSED LANDESWEHRIGA

End. S. R. Diviisi abi kolonel-ltn. A. HINNOM

34.

See käsigranaatide jutt tundus pisut imelikuna:

polnud ju võimalik, et sakslased omavahel pildusid käsigranaate. Läksime siis sinnapoole uurima, kust olla granaadi plahvatused kostnud. Leidsime põlemas ühe väikese kaubaaida, mille ruumidest oli veel tulest puutumata. Murdsime kauhaaita sisse ja siis avanes meile jube pilt:

tuliste tungalde vahel lamas 7 poolpõlenud laipa!

Need olidki kohalikud elanikud, keda sakslased kaubaaita vangistasid. Arst konstateeris hiljem, et

kõik õnnetud on elusalt tules põlenud . . .

Kaubaaida olid põgenevad sakslased väljastpoolt õliga üle kallanud ja siis süüdanud. Oli ilmne, et nad sedasi toimisid vaid vangide hukkamiseks, kuna sõjalistel põhjustel polnud mingit vajadust hoonet hävitada, kus ühtlasi hoiti raudteeljaama tuletõrje käsipritse. Oleks arusaadav, kui

oleks süüdatud suuremad aidad,

mis sisaldasid väärtuslikku varustust.

Samas selgus ka müirtsude põhjus, mida kohalikud elanikud arvasid käsigranaatide plahvatusteks: põleva aida teises otsas olid leidunud mõned Eestid käsigranaate, mis hoone põledes kuumusest lõhkesid."

Võitluste areng meie rinde paremal ja vasakul tiival.

Peale Võnnu langemist 23. juunil, annab Diviil 3., kes oli ühtlasi ametlik lõuna väerinde üldjuht, korralduse, et 9. ja 6. polgu kaks pataljoni

koos soomusautode „Toonela" ja „Estonia'ga"

vallutaks Hinzenbergi alevi ja tungiks Riia-Pihkva kiviteele, et sellega äralõigata vaenlasele taganemiseteed:

„Soomusrongide diviil oma väeosadega tungib Riia sihis edasi, et 9. ja 6. polkudele kaasaaidata (kas ainult kaasaaidata? — A. H.). Polkovnik Heinze tungib oma väeosadega Wesselshofi-Ramotzky sihis ja võtab oma alla Ramotzky raudtee sõlme, Lubbert-Renzeni joonel. Nitau teede sõlme peab oma alla võtma 2. ratsapolk. Käsen kindlat sidet luua Volmariga, kus saab olema staabiülem polk. Roek."

Nagu minu kirjutustest eelpool võis näha, sündis la-

Skangeli lahingu juhte major Müllerstein.

hingu käik veidi teisiti, kui see oli ettenähtud paberlisel strateegilisel kaval.

23. juunil tungis 9. rügement

küll süüdilt Engelhardti mõisa peale ja tegi ühe rooduga ka väikse haarangu. Kahjuks need üritused ei annud tagajärgi ja ründajad olid sunnitud taanduma Engelhardti mõisa alt. Ka olid kaotused võrdlemisi suured —

rivist langes välja ligi 60 meest,

rauddiviisi osad jäid aga ikka oma seisukohtadele püsima. Ainult seda näitasid need lahingud, et eestlased kõikjal suudavad ja tahavad oma põlise vaenlase vastu süüdilt välja astuda.

Rauddiviis, kartes haarangusse sattumist, taandas oma vasaku tiiva öõl vastu 24. juunit ja

asus Koiva jõe vasakule kaldale.

Seega kindlustas ta endale seljataguse ja lõi sobivama olukorra pealetungi alustamiseks.

24. juunil liikus 9. rügement edasi ja asus Koiva jõe paremale kaldale Murjan-Engelhardti raioonis.

Sama päeva õhtul jõudis ka 6. rügement Neuhofi mõisa,

mis asub peaaegu kohastikku Segevoldi jaamaga, ja samal öõl tungis üle Koiva jõe vasakule kaldale, et sealt pealetungi alustada n. n. vaenlase Hinzenbergi kindlustatud positsioonidele.

25. oli 6. polgul, samal ajal, kui ka kalevlased lõid lahingut,

võitlus Zaelava talu juures,

kus aga ei saavutatud võitu ja nõnda suutis polk edasi liikuda alles 26. juunil.

9. polgu rood pääses Murjani talu juures üle Koiva jõe ja alustas sealt pealetungi rauddiviisile seljatagant, mis

loomulikult kiirustas vaenlase taganemist.

27. juuni õhtuks jõudis rauddiviis taganemisel Riia eelsetele kindlustatud positsioonidele, mis asus joonel: Koiva jõe alamjooks — väike Valgjärv — Suur Valgjärv — Jegali järv, väike Jegali jõgi — Zekul — Kurtenhof.

Meie vägede parempoolne tiiv jäi kaugele maha ja peaaegu ei võtnudki lahingutest osa, sest 24. juuni õhtuks jõuti Ramotzky-Lubbert-Renzen-Kozenhofi ja ratsarügement Zorbenisse.

Ainult 1. rügemendi 7. rood

oli abiks saadetud Hinzenbergi positsioonide vallutamisel. Kõik teised parema tiiva väeosad suundusid landesvehri nägemata lõunasse. Kahju, et neid jõude ei osatud Riia all ära kasutada.

Meie vägede positsioonid 28. juunil 1919.

9. polgu üks pataljon

Koiva jõe vasakul kaldal Stolenhofi mõisas, Krumini ja Purgaili talude raioonis.

9. polgu teine pataljon

Hinzenbergi mõisas üle Koiva.

6. polgu 2. pataljon

Hollershofi mõisas, Koiva jõe ja Valgjärve vahel.

Kuperjanovi partisaanide pataljon ja Kalevi malev

asusid raudtee ja kivitee raioonis, Suure Valg- ja Jegali järvede vahel.

(Järgneb).

Tellige endale
perekonna-ajakiri
„Romaan"
1. jaanuarist. Esimene jaanuari number ilmub **16. jaanuaril**, teine jaanuari number sama kuu lõpul!
Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.
„Romaan" ilmub 2 korda kuus, ja maksab tellides: 3 kuu peale **150** senti, ½ aastas **3** kr., aastas **6** kr.
Üksiknumber 35 senti.

Läti wälisministri edu Rootsis.

Otsekohesed ja edukad läbirääkimised Läti ja Rootsi wälisministrite wahel.

Lõunanaaber Rootsi suhetes meist ette jõudmas.

Stokholm, 13. jaanuaril. Läti wälisminister Salnais ja tema saatjad, Läti wälisministeeriumi peasekretär Munter ja Balti osakonna juhataja Bigrab, wõeti täna kuninga poolt wastu. Kuningas andis külaliste auks eine. Hiljem Salnais wõeti wastu ka kroonprintsi poolt.

Kuningas nimetas Salnaisi Põhjatähe ordu komandöriks ja annetas temale ühtlasi selle ordu suurristi. Munterile annetati Põhjatähe ordu esimese klassi komandörimärk ja Bigrabile Waasa ordu teise klassi komandörimärk.

Stokholm, 14. jaanuaril. Awaldati ametlik teadaanne Rootsi ja Läti wälisministrite läbirääkimiste kohta. Teadaandes öeldakse, et on konstateeritud mõlema maa seisukohtade ühtemineküt rahwuswahelise desarmeerimiskonwentsiooni sõlmimise ja Rahwasteliidu mõjuwõimu kõwendamise asjus. Peale selle on arutatud Rootsi-Läti majandussuhteid, kusjuures on konstateeritud wastastikust soowi kaubawahetuse arendamiseks. Läti on walmis heatahtlikule kaalumisele wõtma Rootsi soowid Rootsi kaupadele Läti sisseweokorralduste raamides antawate kergenduste asjus. Rootsi oma poolt tahab kaaluda kaubawahetuse edendamist mõlema maa wahel kaubakrediitide tagamisega. Samuti tahetakse kaaluda reisijate liiklemise kergendamist wiisakorralduste muutmise teel. Ka on Rootsi walmis kaalumisele wõtma postitariifi osalist alandamist mõlema maa wahelises postiwahetuses. Kultuurilisel alal tahetakse weel rohkem arendada senised elawaid suhteid mõlema maa wahel.

Stokholm, 14. jaanuaril. Pidusöögist, mis Rootsi wälisminister Sandler laupäewa õhtul Läti wälisministri Salnaisi auks andis, wõtsid osa Rootsi walitsuse liikmed, Rootsi majandusorganisatsioonide ja ülikooli esindajad ning Soome, Eesti ja Leedu saadikud. Mõlemad wälisministrid esinesid lauakõnedega. Sandler kõneles sõprussuhetest, mis walitsewad Rootsi ja Läti wahel. Ta toonitas, et Balti meri ühendab mõlemaid riike, ja tuletas meele Rootsi kuninga külaskäiku Riias ja Läti presidendi külaskäiku Stokholmis. Sandler awaldas rõõmu selle üle, et Rootsi-Läti suhted on wiimastel aastatel weel rohkem arenenud. Ta toonitas iseäranis kaubawahetuse tähtsust mõlema maa wahel.

Stokholmist Läti wälisminister jõidab wälisministeeriumi peasekretäri Munteri ja Balti osakonna juhataja Bigrabi saatel Soome.

*

Samal ajal, kui meie wälispolitika iuhib lubamatu loidusega ja passiiwsusega Eesti wälissuhteid järjest lõdwenda laseb, tegutsewad meie lõunapoolsed naabrid — lätlased — hoopis wastupidiselt. Läti wälispolitika on juba mitmendat aastat wäga aktiiwne.

Nagu telegrammid näitawad, on minister Salnaisil Stokholmi reisul edu olnud. Ta on rootslastega mitmeid kokkuleppeid saanud, mida meil pole osatud algatadagi. Eesti-Rootsi kultuurilised suhted on küll laialdasemad, kuid ometi ei osata neid ära kasutada. Lätile tuleb õnne soowida tema wälisministeeriumi aktiiwsete sammude pärast.

Lõpp rahwussotsialismile Austrias.

Kantsler Dollfussi otsustaw samm.

Wiin, 13. jaan. Austria liidukantsler dr. Dollfuss on alanud otsustawat sõjakäiku rahwussotsialismi wastu Austrias. Sõjawägi, politsei ja ametiasutused puhastatakse ollustest, keda kahtlustatakse poolehoius natsidele. Selle aktsiooni läbiwiimiseks on nimetatud erikomissar. Tuntud kõwa käega mees Fey on nimetatud sõjawäe ja politsei ülemjuhatajaks. Austria „kodukaitse" juht würst Starhemberg keelas oma poolehoidjatel ühendusesastumise natsidega.

Dr. Dollfussi otsustaw aktsioon rahwussotsialismi wastu on tingitud sellest, et wiimasel ajal oli märgata ametnike seas poolehoiu kaswamist natsidele.

Rogu talurahva huvide eest võitleb „Maaleht".

Wiru maawolikogu

koosolek peetakse 20. jaan. s. a. Nimetatud wolikogu koosolek on mõeldud rohkem mõningate wormiliste küsimuste lahendamiseks.

Vahelugemist.

Revolvrid paukusid.

Uue aasta ööl juhtus G. wallas perekondlik tragöödia, mille lained lõid elewile kogu walla, aga mis lõpli õnnelikult lahenes.

Abielupaari J. mõlemad pooled, wanemate, et nõo juba üle 10 a. koos elanud, armastasid n. n. „Aenise" lõbuwiis. Ümbruskonna rahwale polnud see esialgu küll mingit wõõras, kuid pikapeale harjuti sellega. Wahel küll räägiti päris fuumaalist juhtumeid, kuidas naine armukese akenst wälja saatis ja ukfest samal hetkel mees tuli. „Ah, mis nüüd neid kõnelda!" ütlesid wanemad inimesed.

Wana aasta hilisõhtul äratas kiigidaolewate inimeste tähelepanu kisa, mis kostus J. maja poolt. Sellele järgnes kaks kolm rewolwripauku ja kiljatused.

Kohalesõudnutele awanes ebameeldiwane pilt. Naine öölilises lumehange otsas, mees reisitaskas, rewolwer käes.

Tülitsejad lahutati.

Siis selgus teistele. M-ed oli juguleft külastamast tulles leidnud tanalt wiinapudelid ja pühadesöögid. Aga mis kõige tähtsam: woodiäärest mansetti, kaeluse ja lipsi.

Ei oli wastanud midagi mehe seletuse — see oli enam kui selge. Kuid, et olukorda kuidagi lahendada, mees oli hirmus wihane, siis üks mehe sõber, kes ka kohal oli, tähendas:

„Sina ütled, et siin on üks mees olnud. Kuid ütle, kust ta siis praegu tuleb. Just. Käisid sugulast külastamas. Ecalt saabusid sa aga juba teisipäewal. Kogu see aeg olid sa ümbleja Anuki pool."

See oli mehele enam kui liig. Tema saladuse mõtte oli paljastada. Ta hüppas sõbrale kraesse. Aga lahutati. Nüüd wõttis asi hoopis teise pöörde. Naine pani riietesse ja tahtis kohe lahkuda. Rahustatawat teda, ise olewat aga kõige raiskalaimam.

Pikapeale haihtus wiha. Uuesti wiina toodi, siis liiduti laua ümber ja napsutati. Mees ja naise sõbrad — ja weel enam — tõstsid uue aasta hommikul üksteist mitte enam petta.

Wend himustas wenna naist.

Hiljuti lahtis Eestis ühel awandreaul perekonna draama. Kuigi perest oli üks wendadest astunud armuwahekorda oma wenna naisega. Selline salajane „sõbrus" olewat kestnud mõned kuud, kuid tuli hiljuti awalikuks. Nüüd tekkis wendade wahel kõwa „kodusõda", millest mõlemad osa wõtsid ja lööki. Relwadeks kasutati esiteks sõjariistu — küüsi ja rusikaid, mille tõttu ka suuremad õnnetused tulemata jäid. Naaraatoda sai wend abielunaist ja naisemehest wenna nägu.

Kogu skandaalist pole siiani kuulnud keegi, kuid palub ümbruskonnas palju kõneainet. „M. Mee".

Petserimaalt.

Kauplusse murti sisse.

Kulje wallas, Medowa külas asuwa kaupluse omanik Timofei Rasnositshikow awaldas politseile, et keegi on tema elumajaga ühe katuse all olewasse poodi akna lahtimurdmise teel sisse tunginud ja ära wiinud mitmesugust kaupa 90 krooni wäärtuses.

Liigwahimus taheti inimest tappa.

Meremäe walla Tiirhanna küla kodanik Wassili Lumi teatas kriminaalpolitseile, et temale on õhtul kella 11 ajal sama walla Külatowa külas tellale tunginud kolm meest ning teda läbi peksnud nõudnud liigwa ostmiseks raha. waideles korral ähwardades tapmisega kogunisi weitsetas teha. Surma kartuses on Lumi peksjatele annudki oma wiimase raha, 3 krooni. Kallaletungijates on W. Lumi ära tunnud Meremäe walla Külatowa küla kodanikud Mihail Katta, Iwan Toome ja Stepan Wagula.

Suurem kõhipankur wangistati.

Petseri kriminaalpolitsei wahistas Wilo walla kodaniku E. Kuleni, kes ajas iseiaralist ärit liikaja wõtmisega. Eelalgsel juurdlusel on selgunud, et operatsioonisummad ulatuwad tuhandetesse kroonidesse ja kannatada on saanud selle „ärimehe" läbi mitukümmend inimest.

3000 ha. uudismaad asundamisele.

Asunduskomisjon on pöördunud kogemuslikult pällutööministri poole, et temale üle antaks 12 maaala, kogupinnaga 3000 ha., mis riigimetsade piiride kindlaksmääramisel riigi tagawaramaadest eraldati ja määrati asundamiseks.

Nende maade asundamiseks on asunduskomisjonil juurtenas enamikus ettewalmistustööd juba tehtud, nagu planeerimis- ja kuimatustööd. Ühtlasi on asunduskomisjon ka sammuid astunud, et nende maade asundamiseks krediite jurendataks. Kui küsimus lahendatakse jaatawalt, hakatakse ülaltähendatud maadest asundusaluste soowijatele määrama juba tulewal kewadel.

Sigade punataud Tõllistes.

Wolganmal, Tõlliste walla Unikülas Kuuli talus jäi Juhan Falkenbergil kaks siga haigeks. Walgast loomaarsti laomaarst dr. Rigol tegi kindlaks punataudi ja süstis sigadele punataudi wastu seerumi. On kaota sigade arwamaks.

Austusawaldused kindral Laidonerile Rakweres.

Rakvere 15. aastapäeva pühitsemine.

12. skp. täitus 15 aastat sellest, kui Rakwere wabanes peale lühiajalist, kuid hirmsat enamlaste wõimu tunda saamist punaste hirmuwalitsuse alt. Wabastamise päewa hommikul äratati rahwajab elanikke kahurpauku dega, millised igale meele pidid tuletama algawa päewa tähtsust.

Wabastamise päewal oli linn lipuehtes, koolides teisis oppetööd ne. Kell 5 p. l. korraldati kolmes kohas pidulikud leina- ja mälestusaktused. Õhtul peeti kõigis kirikutes tänujumalateenistusi. Kolmainu koguduse kirikus peetud jumalateenistusel wiibis ka külalisena Rakweres wiibiw sõjawäge ülemjuhataja kindral Laidoner.

Pealelõunastele awalikkudele aktustele oli rahwast niiwõrd rohkesti kogunud, et pooled tulijaist ruumipuuduse sisse ei pääsenud. Kõige suurem tung oli aga kõrisõõlete seltsimaja saali, sest seal esines kõnega rahwa poolt üldiselt armastatud kindral Laidoner. Aktuse awas linnapea Nirilson lühema päewakohase kõnega. Järgmisena kõneles diwiisiülem kolonel Brede. Kõneleja leidis, et puruelt osalt oleme endi wabaduse eest tänuwõlglased kindral Laidonerile, kes oma haruldase juhtimisoskusega meie wäed wõidule wiis.

Kindral Laidoner pikemas kõnes puudutas neid aegu, millistes elas meie riik oma alguspäewil. Kõneleja puudutas lähemalt neid asjaolusid, millised temale wõimaldasid lähemalt tutwuda wäeosade wäe tegaliste jõududega. Olles Wenes meie riigi poolametliku esindajana awanesid mõnedki wõimalused neisse kohtadesse pääsemiseks, kus mõndagi tähele wõis panna, millest hiljem suur kasu oli. Ent Wenes läks aga päew päewalt kibedamaks, mille tõttu sealt põgeneda tuli. See õnnestuski Soome kaudu.

Edasi peatub kõneleja seiklusterikka juures, milline walitses meil Eestis siis kui ta Tallinna saabus. Läbirääkides teiste kaitseväe kõrgemate juhtidega leiti, et meie noore riigi seisukord peaaegu lootusetu on Otsustati, et kindral Laidoner Libawi sõidab abi paluma seal seiswalt Inglise laewastikult. Libawis jõudis kõneleja nii kaugele, et Inglise laewastik weel samal päewal Tallinna suunas wälja sõitis.

Kõneleja selgitas weel olukorda, milline samal ajal maal walitses, kus poolnäljanud rahwas meeleheitlikku wõitlust oma olemasolu eest pidas.

Kui saabus abi soomlastelt andis see uut jõudu ja julgust wastupanuks, milliest ka tagajärg oli. Ei saa aga puudutamata mööda minna sellest murest armastusest, mida tundis rahwas oma wäikese kodumaa wastu. Sellest tingituna pandi toime need wõimatutena tunduwad kangelasteod, mis wiis meid ka suurele wõidule.

Kindral Laidoner oma kõnet lõpetades soowis, et see kangelasmeel, mis walitses siis, oleks meiega ka edaspidi!

Kõne sai rohkete kiiduawalduste osaliseks.

„Maalehe" esindajaid

palume waadata, kes weel ei ole „Maalehte" tellinud ja neilt nüüd saada „Maalehe" tellimine 15. wõi 1. jaanuarist.

Palume kõiki meie esindajaid aidata ka perekonna-ajakirja „Romaani" tellimiste kogumisele. Ajakiri „Romaan" ilmub kaks korda kuus ja maksab tellides 3 kuu peale 150 senti, ½ aastas 3 kr., aastas 6 krooni. üksiknumber 35 senti.

Wastuwõetud tellimiste pealt esindajale samane protsent, nagu teiste meie lehtede tellimistelt.

Terwe jaanuarikuu kestel wõib tellida „Romaani", alates 1. jaanuarist. Esimene jaanuari number ilmub 16. jaanuaril, teine jaanuari number — sama kuu lõpul.

Tellimised saata: Tallinn, Kalaskaewu tän. 9, postkast 193.

„Maalehe" ärijuhatus.

Saksis ühinenud põllumehed esikohal.

Saksi wallawalimistel kahes jsk. anti hääli: Ühinenud põllum. — 134, wabadussõjalased — 127, wäikemaap.-töölised — 82, põllum. kogud — 36, erapooletuid — 34 ja walgeid — 69. Wolinike arw on 15. Seega saawad kohti: Ühinenud põllumehed — 5, wabadussõjalased — 4, wäikemaap.-töölised — 3, põllum. kog. — 2, erapooletud — 1.

Võrumaalt.

Puskarilaine weereb.

Enne jõule awastas politsei töötamiselt kohe kaks puskariwabrikut Kasaritsas ja kaks Haanjas ning samagonnimeistrid toimetati pühadeks trellide taha. Sellest hoolimata aga sainetab Lõuna-Wõrumaa samagonnist. Teda ei tarwitse inimestel arwatawate meistrite juurest otsida, waid tuuakse koju kätte ja kalaletude ning naba-ostjate kaudu, kes agentidena ka päris hea teenistuse saawat. Üks kiriku wöörmündreid kinnitab, et Haanjas kõik perekondlikud sündmused ristimist matusteni toimetatakse puskariga.

Uus keel wõttis eidelt talu.

Möödunud esmaspäewal wiisid paljud inimesed olla Wõru rahukohtu osternumis omapärase draama tunnistajateks. Keegi wana leff talupereuine Miskost kurtis pisaratega, et pojad ajanud ta talust wälja, kuna tema olewat talu peletult neile lubanud.

Selgus, et eit oli sõna „loobuma" omamoodi tõlgitsenud. Talle oli õpetanud keegi poegadest ülekihutatud küla nurga-adwokaat, et tuba kohtus kõigist õigustest poegade kasuks loobuda. mis tähendawat, et pojad enne tema surma midagi ei saa. Eit tegigi nii — ja enda kahjuks.

Loengud Wõrumaal.

Jaanuarikuu kestel korraldab Eesti Haridusliit Wõrumaa rahwa- ja koolimajades seeria loenguid walgusvõltidega. Lektoriks on hr. R. Annus. Käsitatakse teeme: „Kultuurimuljeid Skandinaawiast" ning „Uusi teid wabaharidustöös".

Rõuge saab rahwamaja.

Kewadel algawad Rõuges rahwamaja ehitustööd. Maja ehitatakse Wabadusplatsile, wastu Rõuge kirikut, kus asub ka Wabadussõjas langenute mälestusmärk. Seks otstarbeks on pangas juba üle poole miljoni senti.

Läänemaalt.

Raske õnnetus weskilisega.

Ajuküla wallas asuwas Kilsi jahuweskis jäi käitpidi kruubimasina wahele ja sai raskesti wigastada weskiline Toomas Kornblom, 40 aastat wana ja pärit Wormsi walla Borrby külast. Kornblom wiibis weskis kruupide jahwatamisel. Märgates, et kruubid masinast wälja ioosklewad, läinud ta wilja kätte koguma. Masina mittetundmise tõttu aga jäänud tal wasak käsi hammasrataste wahele. Harwatu toimetati kiiresti korras arsti juure, kus selgus, et wasakul käel on kaks keskmist sõrme täielikult purustatud ja osalt ära kistud. Wigastus kuulub raskete liiki.

Haapsalus 290 töötut.

Haapsalu linna tööbörsil on registreeritud töötuid 290 isikut, neist mehi 174 ja naisi 116. Neist wiibiwad awalikkudel töödel 81 (möödunud aastal samal ajal 66) isikut. Kuigi maalepääsatawatele hädaabitöödele pääsemiseks on kõigile tööbörside töötud reeõigustatud olukorras, on sent läinud ainult 21 meest Paakalsilla ehitustöödele. Osa töötuid leiab tööd linnas korraldatawate tiwiparandamise ja Uuesadama silla parandamise ettöödel.

Pärnumaa uudiseid.

Are-Angoja weeühing alustab tegewust.

Are-Angoja weeühing asutati alles möödunud sügisel, ehkki loodimistööd ja wastawad plaanid ning kalkulatsioonid tehti juba paari aasta eest, kuid tööde jatkamiseks puudusid siis wajalised summad. Nüüd olude paranedes wõeti asi uuesti päewakorrale, otsustati asutada weeühing. Süwendamisele tuleb „Angoja" nimeline oja, mis algab „Waharu" soost, läbistatakse Are walla peaaegu keskelt, suubudes Elbu jõkke, wõtte Km. alatuses. Töid alustatakse hädaabitööde korras, wõttes töölistena juba lähemal ajal, milleks on määratud krediiti 1000 kr.

Wargad wiisid wiljaseemne.

Ööl wastu 12. skp. murdsid wargad sisse Tori walla Sohlu külasse „Mema" talu aita, kust ära wiisid 300 kg. kaeru ja mitmesugust jahu. Wiljajahu oli nähtawasti „wiisakuse" pärast jäetud nii palju, et korraks leiba teha, kuna kaerad olid wäetud wiimse iwani. Aida ukse maha lõhkudes on wili nähtawasti seljas kantud teel asetawale hobusele, misläbiust näha, arwesse wõttes pidi wargaid mitu isikut olema.

Õnnetu kukkumine tõi sisemise werejooksu.

Kolmekuninga päewa järele määratas õnnetumal kombel Riisteaja talu omaniku Th. Pooli jalg ja ta kukkus kaubilt alla, kusjuures sai peale üldise põrutuse weel raskemaid sisemisi wigastusi.

„Kolmikud" karwupidi koos.

Wallawolikogude walimistel oli Tori „Alta" talus koos kolm kandidaate, kes koswiks pääsesid wallawolikokku. Ootamatselised wõttemahertuslased küttis Ka wersta pead niiwõrd soojaks, et mindi lõpuks „tegelikuks" ja lahkudes purustati isegi talu aknaid.

„Murru" algkooli juure awatakse 5. ja 6. klass.

14. jaan. peeti „Murru" algkooli ruumes suurem rahwa ja lastewanemate ühine koosolek. Ühel häälel otsustati „Murru" algkooli juures tulewal õppeaastal awada 5. ja 6. klass. Selleks wastawa loa nõutamiseks wolitati kooli hoolekogu.

Ruumide laiendamise-juurdeehituse materjali lui ka rahalise külg lannab kohalik seltskond.

Osa teise koolõpetaja palgast wõtab erwatawasti kohalik haridusselts oma kanda.

Mustajõe haridusseltsi korraldusel

peeti 12.—14. jaan. põllumajanduslikud kursused „Murru" algkooli ruumes. Lektoriteks olid konsulendid P. Martinson — üldpõllumajandus, karjakaswatus; Halberg — sookaswatus; Tärn — kanakaswatus.

Tegelikult näidati karja, sigade ja kanade söötmist 13. jaanuaril Are Nuetoal Kalli korraliku talus. Osawõtt kursustest oli wäga elaw.

Meie suhkrupeet kõrgewäärtuslik.

Möödunud suwel kaswatasid paljud Pärnumaa põllupidajad katsetamise eesmärgiga suhkrupeete. Katsete tulemused saadeti põllutööministeeriumi põllutöö katsejaamale Kuusikul analüüsimiseks, nimelt kaks saadetist. Katsejaamalt saabud analüüsi tulemused on olse üllatawad — üks saadetis on sisaldanud suhkurt keskmiselt 18,4 protsent., teine koguni 20,8 protsent. Seega on meie suhkrupeet kõrgewäärtuslikum kui Soome ja Läti oma.

Audru kogudus 1933. aastal.

Läinud aastal sündis Audru ew.-lut. kogudusel 21 last esimise aasta 24 wastu. Leeris käis 24, laulatati 16 paari, armulaual käis 846 inimest ja suri 31 inimest, kellest kõige wanem oli Jaan Joosep — 88 a. 7 kuud. Armastuseandeid koguti 254 kr. 80 s. ja kiriku näitemüügi puhas sissetulek oli 295 kr. 27 s., milline summa on Audru oludes rekordiline. Kuna surnute arw ületab 10 wõrra sündinute oma, siis on Audru kogudus läinud aastal wähenenud 10 inimese wõrra.

Ares awati uus kauplus.

Neil päewil awas Ares uue kaupluse A. Ojabergi majas E. Gold Uduwerest. Uues kaupluses on ka õlle müük wäljawiimiseks. Kaupmees E. Goldi tuntakse kui tublisat seltskonnategelast ja muusikameest. Ta on komponeerinud palju muusikapalasid, mis on kõikjal hästi läbi läinud.

Kurista walla uus „parlament".

Ühinenud põllumeeste suur wõit.

13. skp. lõpetas Kurista wallawolikogu walimiskomitee walimistagajärgede wäljaarwutamise. Selle arwutuse järele uude wallawolikogusse pääsewad: A. Tiimann, A. Meister, J. Stamm, W. Tiks, A. Inus K. Sepp, J. Reismann, E. Johanson, J. Kütson, A. Sall, K. Roots, J. Kukk, O. Laisaar, M. Jürmann ja A. Luht.

Neist wiimasest on ainult kolm n. n. „suurpõllumehed" — wiimane on tööliste esitaja.

Walimistagajärjed näitawad kujukalt, et Kurista põllumeeste suur enamus on aru saanud põllumeeste ühinemise wajadusest. Kuidas suhtutakse n.-n. pätsimeestesse, sellele annawad wastuse naljasedelid, milliseid oli lastud walimiskasti ja milledes tehti „krõbedat" nalja n. n. „põllumeeste aadli tegelinskide" arwel.

Ärge laske end eksitada valest maahäälest, vaid lugege õiget talurahva ajalehte „Maalehte".

TURG

Tallinna turg.

15. jaanuaril.

Turul üsna wähe rahwast, teesiud ei ole maainimestele soodsad.

Liha: Sealiha terwe sea wiisi 52—56 s. kg., sealiha wäikemüügil 50—75 s., soolatud seapekk 75—80 s., suitsusink 100—135 s. kg., loomaliha 50—75 s. kg.

Jänesed: 125—160 s. tk.

Linnud: Kalkunid 90—110 s., haned 90—95 s. kg., pardid 150—200 s. tk., tapetud kanad 70—125 s. tk., tedred 90—115 s. tükk.

Kanamunad: 18—19 s. paar.

Piimasaadused: Köögiwõi 130—140 s. kg., lauawõi 145—158 s. kg., kohupiim 30 s., hapukoor 85—90 s., kg., juustud 60—150 s. kg., piim 10—13 s. l.

Mesi 60 s. purgitäis (400 gr.).

Teraviljasaadused: Rukkileib 12,5—13 s., peenleib 26—28 s., sepik 27—28 s., sai 31—40 s. kg., tangud 25 s., kruubid 28 s. l., herned 30—35 s. l.

Juur- ja aiawili. Kartulid 45 s. 20-l. mõõt. peakapsas 8 s., hapukapsas 12 s., kaalid 7—8 s., peedid 12 s., porgandid 10—12 s. kg., sibulad 15 s. l.

Kalad: Wärsked räimed 15 s., latikad 23—25 s., turskad 18—20 s., ahwenad 28 s., haugid 30 s., wimmad 30—35 s., lõhed 80—90 s. kg.

Õunad 25—45 s. l., jõhwikad 9—10 s. l., pohlad 35 s. l.

Seened 30—150 s. l.

Tapa turg

12. jaanuaril.

Turg elaw ja aineterohke.

Liha: Sealiha 6—70 s. kg., soolatud sealiha 65—75 s. kg., pekk 70—80 s. kg., wasikaliha 30—35 s. kg., lambaliha 32—38 s. kg., loomaliha 25—28 s. kg.

Kalad: Wärsked räimed 19—20 s. kg., heeringad 40—45 s. kg., soolakilu 35—40 s. kg., räimed 19—20 s. kg., ahwenad 15—30 s. kg., latikad 30—35 s. kg., hawid 40—50 s. kg., sudakad 48—55 s. kg., suitsuräimed 7 s. kümme.

Linnud: Tapetud haned 2—3 kr. tükk, tapetud kanad 50—70 s. tükk.

Kanamunad 60—70 s. kümme.

Piimasaadused: Meiereiwõi 145—150 s. kg., köögiwõi 50—55 s. l., rõõsk koor 20—23 s. kg., kohupiim 24—25 s. ltr., piim 8—9 s. ltr., juust 95—100 s. kg., Jõhwikad 9—10 s. ltr.

Jahu ja terawili: Rukkijahu 12—13 s. kg., rukkipüül 24—26 s. kg., odrad 9—10 s. ltr., odrajahu 20—25 s. kg., odrapüül 22—27 s. kg., odratangud 24—25 s. ltr., kruubid 27—28 s. ltr., nisujahu 25—27 s. kg., sepikujahu 24—26 s. kg., nisupüül 30—40 s. kg., nisumanna 42—46 s. kg., kaerad 6—7 s. l., kaerajahu 10—12 s. kg., herned 24—25 s. ltr., nisukliid 7—8 s. kg.

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus: Kust ja missuguse hinnaga on wõimalik saada mõisnikkude pantkirjus „Wõitlus" kirjutab, et mõisnikkudele tasumaksmine likwideeritakse. Kas siis mõisnikkude pantkirjad ka likwideeritakse wõi jääwad endiselt wõima. Kui mõisnikkudele tasu maksmine likwideeritakse, kas siis ainukud wabanewad maa osturõlast wõi tuleb see endiselt lepingu järele tasuda.

Lugeja A. Lenzon.

Wastus: Mõisnikkude pantkirja on wõimalik saada mõnedest pankadest kui ka eraisikute käest. Hinnad on kõikuwad. Praegu 100-kroonise pantkirja hinnaks on 43 krooni.

„Wõitluse" juttu ei tule wõtta tõena, waid see on kirjutatud selleks, et tekitada rahwa hulgas ärewust.

Küsimus: Kuidas on wõimalik Eesti Maapangast talutööliste elamute ehituseks laenu saada ja kuidas wastaw palwe esitada?

„Maaleht" lugeja.

Wastus: Wastawa soowiawaldusega laenusaamise asjus esinege Maapanga poole. Maapangale esitatud palwed on tempelmaksust wabad.

H. E.

Küsimus: Käesolewal aastal pean kaitsewäkke sundaega teenima minema ja nimelt maikuus komisjoni. Tahaksin oma eelmise kutsega ühes minna, aga wabatahtlikuna minnes ole palwe esitamisega hiljaks jäänud. Kas on weel wõimalik.

Lugeja 21.722.

Wastus: Teie küsimus on niiwörd puudulik, et teie soowist on raske aru saada. Kui tahate wastust saada, siis awaldage oma küsimus selgemalt ja arusaadawamalt.

H. E.

Küsimus: Olen juba kauemat aega ehitustööline, tusjuures olen 6 aastat iseseiswalt hooneid ehitanud. Olen Läänemaa kodanik. Missuguse tööstuse ameti poole pean pöörama, et omada meistritunnistuse. Kui kõrge peab olema kooliharidus, et eksamit anda. Kust saab eksamikawa ja määrused?

„Maaleht" lugeja nr. 21.704.

Wastus: Teie küsimusest ei selgu, kust Läänemaa osast olete pärit. Põhjapoolne osa Läänemaast kuulub Tallinna ja lõunapoolne osa Pärnu tööstuse ameti alla. Tallinnasse wõite esineda kirjawahetusega aadressil: Tööstuse amet, Tehnika 16b. Teie saate ära anda õppinud tööliste eksami puusepa ehk müüritöö alal. Meistri eksameid meil puutöö aladel praegu ei korraldata. Eksamid algawad 22. jaanuaril. Sellekohase awalduse peate aga Tööstuse ametile sisse andma enne 20. jaanuari. Enne juulit 1934. a. ei panda eksamil kooliharidusele rõhku, kuid peale seda tähtpäewa hakkawad maksma uued määrused, mille kohaselt tuleb ette näidata wastawat haridust. Selle kohta leiate lähemalt käesolewal aastal 6. jaanuaril ilmunud „Maalehest".

Küsimus: Olen maalsitööline ja juba 15 aastat iseseiswalt töötanud. Lõpetanud olen mõned kursused. Kas on mul kutsetunnistust tarwis ja kuidas seda omada. Kas kirjalikult on see wõimalik?

„Maaleht" lugeja

Wastus: Kui te ilma õpilasteta töötate, siis pole teil kutsetunnistust waja. Kirjalikult eksamit anda pole wõimalik.

Aia- ja juurwili: Peedid 9—10 s. kg., porgandid 9—10 s. kg., kaalikad 7—8 s. tk., kapsad (pea) 10—11 s. kg., kõrwitsad 11—12 s. kg., hapukapsad 9—10 s. ltr., sibulad 14—15 s. ltr., õunad 50—70 s. kg., walged kartulid 100—110 s. kott, sellerid 5 senti tk.

Puud: Kased 3,75—4 kr., kuused 3—3,5 kr., lepad 2,75—3 kr. koorem (ẹ süld).

Heinad: põldheinad 95—100 s. ja aasaheinad 80—90 s. 16 kg. Pikad rukkiõled 23—25 s. wihk.

Tamsalu laat.

Ilusa ilma tõttu rahwast rohkesti, kuid kaubawedu wähewõitu. Puudusid saadaw kesvõrad ja sarwloomad, oli ainult üks lammas. Hobustega kaubeldi weidi. Nautamata teed maksid 7 kr., walgiklaasid 4 kr., toolid 1,25 kr. Silgud 25 s., kilud 33 s., kilud 20 s., tindid 15 s., ahwenad 25 s. kg.

Wanad hobused maksid 30—40 kr.

Linahinnad.

Linahindade noteerimise komisjon noteeris 13. jaanuaril 1934. a., Tallinna Börsikomitee ruumides, järgmised lina kokkuostu hinnad sentides 1 kg. eest franko kokkuostja ladu rakkiktude standardsortide alusel:

	Wõru ja Petseri maal	Mujal Eestis
ziitna	67,00	64,00
hollsdreiband	58,75	55,75
dreiband	50,50	47,50
ordinaardreiband	42,25	39,25
tüüvi-ordinaardreiband	34,00	31,00
tokwrakk	22,00	19,00

Tendents: elawam.

Uus mundetud raadio lainepikkus,

mis 15. jaanuarist alates ringhäälingute kongressi otsusel pandi maksma.

Kw.	Saatejaam.	Lainetepikkus wana	uus
0,5	Tartu	582	222
10	Triest (Itaalia)	248	248
17	Frankfurt (Saksa)	259	251
50	London national	356	261
12	Bordeaux (Prantsuse)	304	278
20	Shoti national	288	285
60	Heilsberg (Saksa)	276	291
50	Inglise national	301	296
20	Hilversum (Hollandi)	296	302
50	Inglise regional	310	307
60	Breslau (Saksa)	325	316
10	Göteborg (Rootsi)	322	319
15	Brüssel (Belgia)	338	321
32	Brno (Tshehhi)	342	325
10	Helsingi (Soome)	368	335
50	London regional	3 56	342
12	Strasburg (Prantsl.)	345	339
100	Berliin	361	357
50	Milano (Itaalia)	332	369
50	Shoti regional	376	371
16	Lwow (Poola)	334	377
112	Leipzig (Saksa)	390	382
25	Kesklinglise regional	399	391
12	Kattowice (Poola)	409	396
60	München (Saksa)	419	405
20	Tallinn	299	410
100	Kiiew (Wene)		416
50	Room (Itaalia)	441	421
55	Stokholm (Rootsi)	435	427
25	Sottens (Shweits, Prantsl.)	404	443
50	Põhjainglise regional	480	449
60	Langenberg (Saksa)	472	456
120	Praha (Tshehhi)	489	470
15	Brüssel (prantsusk.)	509	484
20	Firenze (Itaalia)	502	492
10	Sundswall (Rootsi)	541	499
120	Wiin (Austria)	517	507
20	Riia (Läti)	525	515
60	Athlone (Iiri)	414	531
60	Beromünster (Shweitsi)	459	540
18,5	Budapest (Ungari)	550	550
16	Wilno (Poola)	565	560
100	Moskwa 3.		748
100	Moskwa 2.		1107
40	Lahti (Soome)	1796	1145
60	Oslo (Norra)	1088	1186
100	Leningrad		1224
120	Warssawi (Poola)	1412	1304
30	Motala (Rootsi)	1348	1354
100	Minsk (Wene)		1442
25	Daventry (Inglise)	1554	1500
60	Königswusterhausen (Saksa)	1685	1571
500	Moskwa Komintern		1714
75	Pariis Raadio	1724	1796

Tallinna sadam

13. jaanuaril.

Sisse klaaritud: Saksa aurik „Ruth" segakaubaga Kotkast. Soome aurik „Wellamo" segakauba ja reisijatega Helsingist. Rumeenia mootorlaew „Caliopi" tühjalt Söderhamnist ja Hollandi mootorlaew „Marina" tühjalt merelt.

Wälja klaaritud: Soome aurik „Wellamo" segakauba ja reisijatega Stettini. Läti aurik „Stancor" tühjalt Danzigi. Saksa aurik „Ruth" segakaubaga Stettini. Soome aurik „Finland" segakaubaga Stockholmi üle Gefle. Inglise aurik „Baltara" segakaubaga Londoni üle Riia. Saksa aurik „Paul L. M. Russ" segakaubaga Hamburgi.

Kirjawastuseid.

J. W. Kadrinal. Teade sakapiirituse tabamisest ilmus juba meie lehes. Sellepärast jääb Teie kirjutis kasutamata.

G. S. Karulas. Peame Teile weelgi teatama, et waldade suure järjekorra tõttu peab Teile saadetud wallakirjeldus wiibima.

„Kas see kuurort on lah terwisline?"

„Ja kuidas weel! Meie wõime siia wäljaspoolt tooma kolm surnut, et saaks surnuaeda üsjeskaba. Meil siin endal inimesi ei sure."

*

„Armas emake heida nüüd magama. Ma lähen weel wäheseks ajaks wälja."

„Hea küll, tütreke, kui sa koju tuled, siis too ka hommikune leht ja piim kaasa."

*

„Kas sa tead mulle öelda, mispärast wõtawad naised oma mehe käele, kui mõrlewad?"

„See on nii lihtne. Nad hoiawad nõnda oma suu kinni, et see neid ei segaks."

*

Autojuht sõitis tänawal üle ühe talumehe seal.

Talumees kukkus kurjalt sõimama.

Autojuht: „Rahustage ennast, maksan teile selle sea eest kakskada krooni."

Talumees: „Need närused kakssada krooni heitke endale. Eile aeti mu wenaisa alla ja selle eest sain ma 1000 krooni."

*

„Ah, preili Anni, teie ei wõi arwata, kuidas ma igatsen rahu ... ja mugawa kodu järele."

„Aga teie olete ju abielus?"

„Just sellepärast."

*

Wäike poiss tuli ühalt, kes kergelt purjus, wiibiselt koju teadis:

„Isa, isa, kas on siis tükk?"

„Wõtmeid on küll rohkem, kui korteris elanikke. Üks wõti on minul, üks teenril ja kolmas pasiija käes.

„Nii siis — kokku kolm", jatkas Reynolds. „Kui teie täna õhtul koju tulite, siis awasite korteri uksе oma wõtmega. Kas ehk teie teener pole oma wõtit kaotanud?"

„Sel nädalal wist mitte," wastas Ingram. „Kuid awameelne olles pean tähendama, et nii mina kui ka minu teener kannatame ühe ja sama pahe all — meie kaotame õige sageli oma wõtmed ära."

„See on kaunis hädaohtlik harjumus," arwas Reynolds.

„Kuna ma alalisest wõtmete uuesti tellimisest lõpuks ära tüdinesin, siis käskisin teenrit umbes kolme nädala eest juba korraga pooltosinat wõtit tellida. Sellest arwust peab kolm tükki olema wallkastis, mille leiate eestoast laualt, härra inspektor."

„Mulle näib, et teie olete kaunis hoolem ja muretu oma asjade suhtes," tähendas Mansfield, kuna inspektor läks eestotta.

„Mul pole siin kes teab kui palju warandust, ning pealegi on mu korter kindlustatud," wastas näitleja.

Inspektor tuli warsti tagasi ja tõi kaasa ka kastikese, milles pidid olema wõtmed.

„Teie teener ja teie olete olnud ju weel hoolетum kui ise teadsite," tähendas ta kuiwalt.

Wane Ingram heitis pilgu kasti.

„Ainult kaks wõtit weel ... hm. Mina kaotasin ühe künnnekonna päewa eest. Parsons kaotas oma möödunud nädalal. Nüüd tuleb mulle meelde, et ka pasiija kaebas, et ta ei leidwat oma wõtit üles."

„See naine kannatab siis sama haiguse all," wiskas kriminalist wahele.

„Temal juhtus seda palju harwem, hr. inspektor. Parsons ja mina olime selles suhtes suuremad süüdlased."

Nad wõtsid istet kõrwaltoas laua ääres ja süütasid sigareid. Arsti teraw pilk tegi kohe kindlaks, et Ingram oli kahwatu ja ka tublisti närwiline.

„Inspektor Reynolds on tore inimene," sõnas doktor, et kuidagi alata juttu. „Muide, härra Ingram, kuna teil wiskit ei ole, siis teeksin ma teile teise ettepaneku. Peale wiski on ju weel teisigi jooke. Kuidas oleks lood teega?"

Ingram oli selle ettepanekuga kohe päri.

„Aga muidugi. Ma lähen kohe kööki ja walmistan teed."

„Lähme juba kõik sinna," arwas Mansfield. „Wean kihla, et Tempest on ainuke mees, kes meist praeguses olukorras teed suudaks keeta."

Kui nad Ingrami järel läksid kööki, ütles Mansfield tasa Tempestile:

„See oli suurepärane idee teie poolt — teed keeta. Närwide pinge on mullegi küllalt raske. Hullem ja raskem on see aga inimesele, kellel täna õhtul raske esinemine seljataga on."

„Kuid kõige halwem on see wist sellele mehikesele, kes praegu lamab söögitoas põrandal," wastas Tempest wäga tõsiselt.

Nad jõid parajasti köögis teed, kui kõlises uksekell.

Ingram tõusis nüüd juba rahulikumana, sest kuum tee oli teda weidi wärskendanud.

Arst nägi, et selle mehe keha ja liigutused olid wäga harmoonilised. Pead kandis Ingram julgelt püsti. Ta tumedates tihedates juukstes paistusid juba mõned üksikud hõbenidid.

„Kas pole ta kena?" pomises Mansfield.

Doktor Tempest noogutas nõusolewalt pead ja tõusis, et terwitada inspektorit.

Näitleja kirjeldas lühidalt, mis juhtunud.

Inspektor kuulas waikides.

Kui Ingram oli lõpetanud, tänas ta näitlejat: „Tänan teid, härra Ingram. Nüüd lähen korraks

Rätsepate Ühing „Areng"

korraldab 15. jaan. s. a.

meesterõivaste juurdelõikuse kursused M. Bach'i ja John Lilienthal'i süsteemil. Kursuste kava on teoreetiline ja praktiline riiete juurdelõikuse alal kõige uuema tehnika järele, mis seisab kindlatel teaduslikkudel alustel — sellepärast lõiked passivad igasugustele keha kasvudele. Süsteemi äraõppimine on igale õpilasele kergesti arusaadav ning seisab väljaspool igat võistlust. Valmisriiete lõikeid võib iga õpilane kergesti valmistada selle süsteemi järele, ka proovitud valmisriiete lõikeid on saada.

Õppetasu praegune ajale kohane.

ARENGU seltsi liikmetele hinnaalandus.

Registreerida kursuste juhataja **M. Bach'i** juures Tallinn, Vana Posti tän. 6—1. Tel 467-61

Iga õpilane saab vastava tunnistuse.

Õpilasi võetakse veel kuni 25. skp.

Riigikogu poolt vastu võetud „Meistrite, õpinud tööliste ja õpilaste käsitöö-seadus" kohustab iga riieturi omama meistri tunnistuse, mille tõttu ettevalmistamine tingimata tarviline.

Juhatus.

Õpetus **P. F. Metusala** akadeemilistel meeste- ja naisterahwa riiete **juurelõikuse**

KURSUSTEL

uue grupiga algab 25. jaanuaril f. a.

eriliselt tööstuse ametis nõuetawa **meistri eksami** programmiga. Kursustel wõimaldatakse **osavilist õppemaks,** endistele õpilastele tehakse hinnaalandus 25% wõrra, kursuse maksust. Õpetus kursustel, nii meeste kui naister. riiete ajakohastes sünnib täiesti kõige uuema aja moodsa stiili süsteemi järele. juurelõikuse eriteadlase, endise **Peterburi juurel. akadeemia direktori** hra **P. F. Metusala** juhatusel, mis lihtne ja kerge õppida ja töötada, ühes sellega andes igasugustele kehaehitusele kauneid, ideaalseid joont. Kursustel on oma esimese klassi nii meeste kui ka naister. riiete juurelõikused ainukesed Eesti keeles. Nõudke maksuta kursuste kawa. Kursustele wastuwõtt kella 9—8 õhtul Tallinn. Niguliste 16.

Juhatus.

Tellige

„Tapa Sõnumed" 15. jaanuarist!

„Tapa Sõnumed" on kujunenud loetavamaks leheks ümbruskonnas, sellepärast, et:

„Tapa Sõnumetest" leiab lugeja alati täpsed ja värsked teated kõigist oma ümbruskonna kui ka välisilma uudiseist.

„Tapa Sõnumed" on odavaim kõigist teistest kohalikest ajalehtedest.

„Tapa Sõnumete" tellijad saavad **tasuta kaasandena** parima põllumajandusl. ajakirja **„UUS TALU".**

„Tapa Sõnumete" tellijaile on alates 1. jaanuarist s. a. korraldatud toimetuses **tasuta juriidiline nõuanne** advokaadi poolt.

Hinnata kaasandena tellijaile raamat- ja seinakalendrid

Tellige otsekohe lähemast postiasutisest või talitusest oma koduleht **„Tapa Sõnumed".**

Metsamaterjalide oksjonid.

Suusõnalisel enampakkumisel müüakse:

24. jaanuaril k. a. kell 12 Riigi metsatööstuse Tallinnas, Palkpargi tän. 4:

a) käesolewal metsatööstuse hooajal raudteejaamadesse wäljaweetawad umbes 10.000 rm kooritud paberipuid ühes üksuses, alghindadega 3,75—6,50 kr. ruumimeetrist

b) Kloostri metskonnast metsast umbes 1650 tk —415 tm. okaspuu palke, ühes üksuses alghindadega 5.50 8,00 kr. tihumeetrist.

c) Walgu metskonnast metsast umbes 7350 tk.—2800 tm. okaspuu palke, 2 üksuses, alghindadega 6,80—9,50 kr. tihumeetrist

d) Roosa metskonnast metsast umbes 3500 tk—1085 tm okaspuu palke, 2 üksuses, alghindadega 3.60—7,30 kr. tihumeetrist.

e) Antsla metskonnast metsast umbes 7600 tk.—1900 tm. okaspuu palke, 6 üksuses, alghindadega 4,00—9.00 kr. tihumeetrist.

25. jaanuaril k. a. kell 12 Võru metsaülema kantseleis, Võrus, Kasarmu tän. 5:

a) Wõru metskonnast metsast umbes 850 tk —170 tm okaspuu palke, 3 üksuses, alghindadega 5.80—8.50 kr. tihumeetrist

b) Wertora metskonnast metsast umbes 730 tk.—200 tm okaspuu palke, 2 üksuses, alghindadega 5,50—8,00 kr. tihumeetrist.

Pakkumisest osawõtjast tuleb 10% pakkumise koguhinnast oksjoni komisjonile kindlustuseks sissemaksta. Lähemaid teateid müüdawate metsamaterjalide kohta saab Riigi metsatööstusest ja wastawalt metsaülemalt.

Riigi metsatööstus.

Tulusam toit on

piimaloomadele

meie

jõusööt

mille sisaldab **üle 20% valkainet.**

J. Puhk & Pojad

Ostke **vastlakukleid** ainult

Ed. Jaaska

kondiitri ärist

Jüri tänav 15, **Võrus.** Tel. 1-62.

Raadio kohvikus.

Soodsamalt ostate

inventuuri- väljamüügi

tõttu

igasugused mees- kui ka nais-jalanõud

Dubas'e ärist

Jaani tän. 7, Tallinn.

Dr. Lydia Luik

Naistehaigused ja sünnitusabi.
Wastuwõtt kl. 11—1 ja 5—7.
Tallinn, Harju tän. 48 - 6.

Telef. 453-28.

Soowin rendile wõtta

villatööstust

ühes

jahuveskiga

Wõiwad ka eraldi olla. Pakkumised ühes kõigi tingimustega saata Rõmküla walsast p-ag postk. 30. „Rentnik".

Tallinna raadiojaama saatekawa.

Kolmapäewal, 17. jaanuaril.

17.45 reklaami ja heliplaate. — 18.00 wälismaist päewauudiseid. — 18.15 heliplaate. — 18.30 põllumajanduslikke teateid. — 18.45 kodumaist päewauudiseid. — 19.00 ülekanne Tartust. — 19.30 dr. Al—er Maddisson: Majanduspoliitil. ringwaade. — 20.00 ülekanne Tartust. — 20.05 kontsert. Juh. R. Palm. — Wahepeal esitab soololaulu Helmi Einer (sopran). — 21.30 wana tantsumuusikat heliplaatidelt.

Neljapäewal, 18. jaanuaril.

17.45 reklaami ja heliplaate. — 18.00 wälismaist päewauudiseid. — 18.15 heliplaate. — 18.45 kodumaist päewauudiseid. — 19.00 ülekanne Tartust. — 19.30 Albert Üksip: Tähelepanuwäärseid ajaloolist isikuid. 2. loeng: Mäsistaw munk (Savonarola). — 20.00 ülekanne Tartust. — 20.05 Heebrea muusikat. Juh. R. Palm. — 20.40 Kammermuusikat. — 21.00 Skandinaawia muusikat. — 21.35 heliplaate.

Tartu raadiojaama saatekawa.

Kolmapäewal, 17. jaanuaril.

17.45 reklaami ja heliplaate. — 18.00 ülekanne Tallinnast. — 19.00 Soome keele tund (R. Janno). — 19.30 ülekanne Tallinnast. — 20.00 ilmateade ja ajanäitaja õiendus. — 20.05 ülekanne Tallinnast.

Neljapäewal, 18. jaanuaril.

17.45 reklaami ja heliplaate. — 18.00 ülekanne Tallinnast. — 19.00 Inglise keele tund (mag. Silbet). — 19.30 ülekanne Tallinnast. — 20.00 ilmateade ja ajanäitaja õiendus. — 20.05 ülekanne Tallinnast.

Teatame et Rõmküla wallas ja ümbruses on meie lehe esindajaks-kasseerijaks

Oskar Klam

„Tapa Sõnumete" talitus.

Eestimaa Trükikoja A.-S.
(end. J. H. Gresssel)
Tallinnas, Rataskaewu 10.

söögituppa. Hiljem esitan ehk teile weel mõned küsimused ja ka härra Mansfieldile. Tahaksin meeleldi näha ka teie külalist. Rohkem ei tea teie sellest asjast küll midagi?"

„Ei, midagi," wastas Ingram.

Doktor Tempest kõneles ühes inspektoriga saabunud Scotland Yardi arstiga.

Üks politseinik jäi uksele walwele, kuna kolm meest astusid õudsesse tuppa.

Tempest oli wait, kuna kaks teist laipa lähemalt waatasid.

„Kas on wõimalik südamerabandus?" küsis Tempest.

„Wõib ka see olla," wastas Scotland Yardi arst.

„Kuid igatahes pole näha ka mingeid tunnusmärke, et siin tegemist just rõimaga," arwas inspektor.

Doktor Tempest läks elektriwoolu-nupu juurde ja ütles:

„Waadake korraks siis laipa, kui ma tule kustutan."

Siis keeras ta tule ära.

Laiba suu ümber paistis pimeduses mingi woswoorline walgus!

„Just selle kummalise walguse pärast ma teid kutsusingi," seletas doktor Tempest edasi.

Scotland Yard tööl.

Inspektor Reynolds ei sarnanud sugugi harilikule kriminalistile. See oli alati heatujuline 40-aastane mees, kes oli wõrdlemisi pika kaswu, sõbraliku näo ja silmadega härra. Inspektor Reynolds kandis hästi istuwat ülikonda ning oskas inimestega wäga sõbralikult ümberkäia.

„Nii, härra Ingram," lõnas ta sõbralikult, kui nad mõlemi kööki läksid. „Ma nägin küll, wiis ma praegu näha soowisin."

„Mind teie wist enam ei waja?" küsis dr. Tempest „Ma wist wõin nüüd lahkuda. Head ööd!"

Wane Ingram saatis dr. Tempesti wälja.

„Andestage, et ma teid nii pidin wastu wõtma. Oleksin wäga rõõmus, kui teie mind oma külaskäiguga austaksite kunagi hiljem. Peale laupäewa ja pühapäewa olen ma alati pärast kella 11 kodus."

Kui Ingram tuli tagasi, küsis inspektor temalt:

„Kas surnu oli — ma mõtlen nimelt Karl Ardeen — wasakkäeline?"

See küsimus üllatas näitlejat silmnähtawalt.

„Ma arwan päris kindlasti, et see nii ei olnud. Harilikult waatan ma inimesi wäga tähelepanelikult, sest see kuulub ju minu elukutse juurde. Ma oleks seda kohe märganud."

Inspektor Reynolds oleks lawakunstlikule meeleldi öelnud, et inimeste waatlemine pole mitte ainult näitlejate monopol, waid ka mõned teised tunnewad selle wastu huwi. Ka tema ise uuris alati hoolega inimeste käe- ja ka muid liigutusi.

„Kas ehk teate, kuidas sai Ardeen täna õhtul siia sisse?" küsis inspektor edasi.

Wane Ingram kehitas ainult õlgu.

„Ei seda ma ei tea. Kui mina ja mu teener Barkens kella weerand kaheksa ajal kodust lahkusime ja teatrisse läksime, siis polnud teda siin, seda tean ma kindlasti." Nüüd segas end jutu sekka ka Mansfield.

„Kui wastsijal on wõti, siis ehk laskis see ta sisse?"

Kriminalist raputas eitawalt pead.

„Ei, see polnud wõimalik, sest surnu taskust leidsin ma Ingrami korteri wõtme," ütles ta rahulikult.

„Minu korteri wõti!" hüüdis Ingram. „Ma pole kellegile oma korteri wõtit annud."

„Kas wõite mulle öelda, mitu wõtit teil üldse on, ja kelle käes need on?" küsis inspektor.

Ingram katsus naeratada.